Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anuncĭurĭ:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolfŭ Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ inserțiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ)

„Gazeta“ ese în fiecare ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., Pe treĭ lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe treĭ lunĭ 10 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe șése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 102.—Anulŭ LIII. **Brașovŭ, Dumineca 6 (18) Maiu** **1890.**

Brașovŭ, 5 Maiu st. v.

Beția maghiarisării i-a scosŭ cu totulŭ din țîțînĭ pe dușmanii națiunilorŭ nemaghiare din acestŭ statŭ.

Guvernŭ, deputațĭ, ḑiaristica maghiară și neomaghiară lucrézăîn ruptulŭ capului a despoia popórele nemaghiare de limba și naționalitatea lorŭ.

Nu le mai ajungŭ nicĭ legile, și ordonanțele asupritóre, nicĭ Kulturegyleturile și terorisările, nicĭ nedreptățirile și persecuțiunile, ci în desperarea și nebunia lorŭ mereu se gândescŭ și născocescŭ nouĕ mijlóce de a ajunge la barbarulŭ lorŭ scopŭ: maghiarisarea.

In ḑilele acestea o fóiă ungurésca din Clușiu, „Erdelyi Hirado,“ ne veni cu o pretinsă „nouă“ ideiă în astă necreștinéscă și condamnabilă lucrare: cu *ideia maghiarisării numelorŭ.*

Intr'unŭ lungŭ articulŭ plinŭ de cele mai grozave gugumănii se frământă și se vêrcolesce gazetarulŭ ungurŭ pentru a susține că: *„întărirea și sporirea maghiarismului este o tendință politică îndreptățită și necesară„*

După-ce ne spune câte verḑĭ și uscate, că „Ungaria nu póte fi statŭ federativŭ, ci unitarŭ; că elementulŭ maghiarŭ este elementulŭ, care constitue statulŭ; că fără elementulŭ maghiarŭ s'ar prăpădi întregŭ edificiulŭ, ajunge la următórele conclusiunĭ:

„Maghiarisarea numelorŭ este caracterulŭ esteriorŭ alŭ maghiarismului. Celŭ ce'șĭ lapĕdă numele și și'lŭ schimbă face o faptă „patriotică“. Prin schimbarea câtorva mii de nume familiare pe fiecare anŭ s'ar schimba colórea societății. Dér nouĕ ne trebue *maghiarisărĭ de nume în massă,* ér nu numai la singuraticĭ. Nu numai pe cei 700,000 de jidovĭ și 1 milionŭ de Germanĭ, carĭ *posedŭ calitățĭ ce lipsescŭ elementului maghiarŭ*, sĕ-i contopimŭ în corpulŭ națiunei maghiare, începêndŭ cu tinerii și cu copii lorŭ, cărora sĕ le dămŭ nume și crescere maghiare, ci și *pe cea mai mare parte a Românilorŭ. Națiunea pretinde*, ca cetățenii de limbĭ streine, fără deosebire de rassă, rangŭ și religiune, sĕ se alăture la maghiarismŭ, sĕ se contopéscă cu elŭ. Spre scopulŭ acesta sĕ se înființeze *reuniunĭ de maghiarisărĭ de nume*, în comitate, în orașe și în comune, estinḑêndu-se maghiarisarea numelorŭ *în clasele cele mai de josŭ ale poporului*, pentru că numai așa mișcarea ajunge la țintă. Membrii representanțelor comitatense și comunale, preoții, învĕțătorii și notarii comunalĭ pot face multŭ. Acum e timpŭ fórte bunŭ, maghiarisarea e ajutată de unŭ curentŭ favorabilŭ și cine scie câtŭ va ține elŭ? *Sĕ folosimŭ timpulŭ, până când nicĭ Nemțulŭ, nicĭ Muscalulŭ nu ne poruncesce*“.

După care lege au dușmanii națiunilorŭ nemaghiare dreptulu de a maghiarisa? După cea firéscă de sigurŭ că nu, după cea Dumneḑeéscă și mai puținŭ, după cea positivă érăși nu.

După legea firéscă, ce a plantat'o Dumneḑeu în inima fiă-cărui omŭ, are orĭ-ciне dreptulŭ sĕ-șĭ conserve și sĕ'șĭ apere individualitatea sa națională chiar cu jertfa vieții, când ea i-se atacă. După cea Dumneḑeéscă încă nu, pentru că acésta este în contra preceptelorŭ creștinescĭ, care ne învĕță, că ceea ce ție nu'țĭ place, altuia nu-i face, căcĭ atuncĭ germanismulŭ de pildă, care e superiorŭ în tóte privințele rassei maghiare, ar puté totŭ așa de bine pretinde a contopi în rassa germană pe Maghiarĭ. Le-ar plăcé dușmanilorŭ noștri acestŭ lucru? Lege positivă încă nu e cunoscută în lumea cultă și civilisată, care sĕ desbrace pe omŭ de ființa sa ce e strînsŭ legată cu numele sĕu, căcĭ *toțĭ aceia câțĭ îșĭ lapĕdă numele suntŭ asemĕnațĭ de psichologiă cu nebunii.*

Cine e „națiunea“ aceea, care pretinde, ca cetățenii de limbĭ „streine“ sĕ se contopéscă în maghiarismŭ? Este „națiunea politică“, de care ne totŭ vorbescŭ dușmanii noștri? Atuncĭ e *cea mai grosolană minciună* afirmarea, că ar pretinde așa ceva astă națiune, pe care o formézătóte popórele din acestŭ statŭ. Și sciutŭ fiindŭ, că maioritatea acestei „națiunĭ politice“ o formézăRomânii, Sêrbii, Slovacii, Germanii, cum s'ar puté crede, că aceștia se potŭ face proprii lorŭ ucigașĭ politicĭ?

O pretinde națiunea maghiară? Cine i-a dat acest drept și pe ce basă și'lŭ arógă? Căcĭ totŭ așa de grosolană minciună e afirmarea, că *numai ea* formézăstatulŭ și că fără ea s'ar prăpădi statulŭ. Nu cu toții formămŭ acestŭ statŭ, chiar după conceptulŭ „națiune politică“ formulatŭ de dușmanii înșișĭ? Nu cu toții purtămŭ deopotrivă sarcinile acestui statŭ în banĭ și în sânge? Și precum suntemŭ părtașĭ la datoriile cele grele, totŭ așa trebue sĕ fimŭ și pretindemŭ sĕ fimŭ deopotrivă părtașĭ și la tóte folósele statului, căcĭ altfelŭ suntemŭ numai robĭ politicĭ ai unei singure rasse, în timpulŭ lăudatului „liberalismŭ și democratismŭ ungurescŭ“.

Dér sĕ nu mai chinuimŭ în deșertŭ hârtia cu raționamente pentru cei ametițĭ de beția maghiarisării. Ne adresămŭ poporului românŭ, inteligenței ca și classelorŭ celorŭ mai de josŭ, în contra cărora se îndréptă mai cu osebire aceste sĕlbatice uneltirĭ și atacurĭ, sĕ fiă cu pază și cu luare aminte la toțĭ pașii ce-i facŭ dușmanii noștri.

Sĕ'șĭ apere și feréscă de pângărire numele cele scumpe românescĭ ale familiei, moștenite dela bunii și bravii noștri moșĭ și strămoșĭ; sĕ nu sufere sĕ li-se maghiariseze numele, ce li-s'au înscrisŭ la taina sfântului botezŭ în matriculele bisericelorŭ nóstre, căcĭ acésta ar fi o crimă și o nelegiuire, ce însușĭ Dumneḑeu ar pedepsi-o în urmașii noștri, și lumea întrégă cultă și civilisată ne-ar condamna ca pe unŭ poporŭ ticălosŭ și nevrednicŭ.

Revista politică.

Dinăuntru. *In afacerea gimnasiului din Beiușŭ* cea dintêiu conferință au ținut'o preoții românĭ gr. cat. din districtulŭ protopopescŭ alŭ Beiușului, la 29 Martie în Fenișŭ, sub preșeдința Rvrd. d-nŭ protopopŭ *Augustinŭ Antalŭ*, parochŭ în Beiușŭ, fiindŭ de față d-nii preoțĭ districtualĭ *Antoniu Palladi* din Fenișŭ, *Augustinŭ Balașŭ* din Fizișŭ, *Antoniu Papfalvi* din Delanĭ și Dragotenĭ, *Georgiu Marianŭ* din Presaca, *Augustinŭ Tardiu* din Negru, *Demetriu Nistorŭ* din Petranĭ, Dionisiu Văcărescu din Valanĭ, și *Augustinŭ Antalŭ jun.* din Uilacŭ. Membrii conferinței, amărîțĭ și indignațĭ de atacurile cele dese suferite de școlele românescĭ din partea inspectorilorŭ scolarĭ ungurescĭ și de volnicia și ilegalitatea sĕvêrșită de ministrulŭ ungurescŭ față de gimnasiulŭ din Beiușŭ, și arḑêndŭ în flacăra unei *însuflețirĭ sfinte pentru limba lorŭ română*, care e cestiunea de viĕță pentru ierarchia și biserica română gr. cat., au declaratŭ de *faptŭ violentŭ*, contrarŭ legei naturale și dumneḑeescĭ, contrarŭ legilorŭ patriei, orĭ-ce încercare de a nimici caracterulŭ românŭ și catolicŭ alŭ scólelorŭ confesionale gr. cat. și în specie alŭ gimnasiului din Beiușŭ, și se declară *gata spre orĭ ce jertfă* pentru apĕrarea legală a caracterului și esistenței acestorŭ institute de interesŭ vitalŭ pentru națiunea română și biserica română gr. cat. Conferința a decisŭ a se trimite P. S. Sale Episcopului Pavelŭ o rugare, ca sĕ convóce unŭ sinodŭ diecesanŭ, în care sĕ se stabiléscă modulŭ

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Doi vecinĭ.

Intr'unŭ satŭ óre-care locuia unŭ economŭ, care prin sirguința sa șĭ-a ziditŭ o căsuță și ținêndŭ, la casa lui și nisce vite, îșĭ lucra cu ele pămêntulŭ și trăia fericitŭ.

Omulŭ nostru însĕ avea și unŭ vecinŭ rĕu la sufletŭ, care'lŭ pismuia fórte. Pisma lui îlŭ duse până acolo, ca sĕ pricinuéscă, așa din seninŭ, pagube vecinului sĕu. Elŭ era leneșŭ, nu'i plăcea munca, totŭ ce avea ducea la cârciumă și nu putea suferi, ca sîrguinciosulŭ sĕu vecinŭ sĕ fiă mai fericitŭ decâtŭ elŭ. Ḑiua și nóptea se gândia mereu, cum sĕ facă pagube mai simțitóre vecinului sĕu. Bunulŭ lui vecinŭ însĕ nu-i întorcea rĕulŭ cu rĕu, ba de multe-orĭ îlŭ dăruia cu câte cevașĭ, cu pâne, cu bucate și cu alte lucrurĭ de lipsă pentru casă și îi ḑicea:

„Iubite vecine, eu tóte ți-le facŭ pe voiă, lasă-mĕ dér și tu pe mine sĕ trăescŭ în pace.“

Tóte acestea nu folosiau nimicŭ, căcĭ pismătarețulŭ vecinŭ se făcea din ḑi în ḑi totŭ mai rĕu. Ce căpĕta împrumutŭ séu pe creditŭ nu mai plătia nicĭ nu mai întorcea omului; ce i-se da spre folosință, strica înainte de a înapoia lucrulŭ stăpânului sĕu. Vĕḑêndŭ acestea bunulŭ vecinŭ, n'a vrutŭ sĕ-i mai dea împrumutŭ una și alta și pismătarețulŭ vecinŭ se făcu și mai rĕu dup'acésta și începù sĕ'i facă marĭ pagube și stricăciunĭ. Ce îngrădia elŭ ḑiua, vecinulŭ sĕu îi strica nóptea, ér vacile i-le prăpădì prin otravă.

Lucrulŭ nu s'a sfîrșitŭ cu atâta. Fiind-ca după secerișŭ omulŭ de omeniă nu'șĭ putù adăpostì tóte ale lui în șură, ci mai făcuse o clăișóră și în curte, peste nópte vecinulŭ sĕu, roșŭ la inimă de pisma lui spurcată, a trecutŭ în curtea lui și i-a aprinsŭ paele. Foculŭ i-a mistuitŭ în flacărĭ și șura și casa, dér totodată se aprinse și arse și casa pismătarețului vecinŭ. Acesta nu se prea supĕrà pentru întêmplare, fiind-că elŭ n'avea nimicŭ afară de căsciόra lui, și apoi celŭ puținŭ i-s'a datŭ prilegiu, ca sĕ cerșéscă ca unŭ omŭ nenorocitŭ prin focŭ.

Bunulŭ vecinŭ însĕ ajunse în împrejurărĭ fórte triste și mai multŭ decâtŭ tóte îlŭ neliniștea gândulŭ, că acésta n'ar fi făcut'o nimenĭ altulŭ, decâtŭ vecinulŭ sĕu pismătarețŭ.

„Dumneḑeule“, ofta elŭ, „asta-i o grea lovitură! Intr'o singură nópte sĕ'țĭ pierḑĭ casa și totŭ, și încă prin rĕutatea și pisma unui omŭ. Dér, Dómne, totŭ ce am avutŭ eu tu mi-ai datŭ, ție îmĭ încredŭ viĕța mea.“

Așa gândia bunulŭ omŭ și-șĭ puse tótă încrederea în Dumneḑeu. Incepù sĕ curețe păreții, rĕmașĭ ca nisce ruine, ai casei sale arse și cu ajutorulŭ ómenilorŭ bunĭ începù sĕ'șĭ zidéscă o nouă casă.

Intr'o séră ducea pietrii pentru casa cea nouă și astfelŭ se mângăia pe sine:

„Dumneḑeule! tu și aḑĭ eștĭ tocmai așa de avutŭ, cum ai fostŭ din vecĭ. Increderea mea numai în tine mi-o punŭ“.

Cum ḑicea elŭ așa, privì spre pămêntŭ, unde vĕḑù unŭ obiectŭ deosebitŭ. Era o lădiță frumósă și încă cam grea. O puse pe carŭ și merse mai departe gândindu-se:

„Asta de bună sémă, că a pierdut'o domnulŭ cela, care a trecutŭ mai înainte pe aicĭ cu trăsura cu patru cai. Décă eu așŭ ascunde-o, ar căuta multŭ după ea, și póte că așŭ păți-o la urma urmelorŭ rĕu. N'o facŭ. Décă am găsitŭ eu acéstă lădiță, Dumneḑeu a vrutŭ așa, ca sĕ primescŭ pentru ea dela stăpânulŭ sĕu unŭ micŭ darŭ“.

Nicĭ nu s'a înșelatŭ. Dumneḑeu a rênduitŭ pe séma lui mai multŭ decâtŭ a speratŭ elŭ.

Cam rarŭ se întêmplă, ca unŭ omŭ nenorocitŭ sĕ afle cevașĭ. Dér căile Domnului multe și feliurite suntŭ și celŭ ce se încrede în elŭ și face fapte bune, nu nu va fi părăsitŭ de elŭ nicĭ-odată.

Bunulŭ nostru omŭ abia merse cu lădița cam 200 pașĭ și étă că vinŭ în urma lui doi călărețĭ, carĭ îlŭ întrebară cu groză, décă n'a aflatŭ ceva pe cale?

„Ba da!“ ḑise omulŭ de omeniă, „o lădiță.“

„Dă-o iute încóce“, strigà unulŭ dintre servitorĭ. „Sĕ nu pierdemŭ timpulŭ, a pierdut'o domnulŭ nostru.“

„Mare lucru cerețĭ voi dela mine,

şi mijlócele de apĕrare a şcólelorŭ, care suntŭ ameninţate greu, precum devedesce şi afacerea şcólelorŭ din Nir-Adon, Nir-Aciadŭ şi St. Georgiu-Abranŭ. Sĕ mérgă înainte credincioşii diecesei Oradiei-marĭ şi Dumneḑeu le va ajuta, căcĭ apĕră sfânta causă a limbei şi naţionalităţii române, şi prin acestea a bisericei şi şcólei române!

In camera deputaţilorŭ din Pesta s'a începutŭ desbaterea asupra proiectului de lege prin care se reguléză *instrucţiunea în limba grecéscă*, şi anume: nu va mai fi fiă-care elevŭ din gimnasiu obligatŭ a învĕţa limba elină, ci numai celŭ ce va vrea; în casulŭ acesta din urmă elevulŭ e obligatŭ apoi a o învĕţa până ce ese din gimnasiu. Reforma acésta s'a motivatŭ cu aceea, că ea va face cu putinţă a cresce bărbaţĭ specialiştĭ pe tĕrêmulŭ literaturei şi culturei eline, cum au Germanii, Francesii şi Englesii. Deputatulŭ *Kovacs*, vorbindŭ pentru obligamentulŭ învĕţărei limbei grecescĭ de toţĭ elevii gimnasiştĭ, îi dete o aspră lecţiă ministrului Csaky. „Când şi unde a datŭ vr'odată d-lŭ ministru semne, că s'a ocupatŭ cu pedagogia teoretică şi cu sciinţele pedagogice? Când şi în care şcólă a făcutŭ esperienţe în afacerile şcolare? Pe tĕrêmulŭ acesta d-lŭ ministru nu póte fi recunoscutŭ nicĭ ca diletantŭ. Ce-i dă lui dér acea înaltă „cunoscinţă de sine“ (cu care se laudă ministrulŭ), încâtŭ sĕ 'ncépă o reformă atâtŭ de órbă şi de adêncŭ tăiătóre?“ Astfelŭ l'a dăscălitŭ deputatulŭ ungurŭ pe fostulŭ simplu fişpanŭ şi adĭ ministru de culte Csaky, care şi prin proiectulŭ de lege privitorŭ la Kişdedovurĭ dovedesce pe deplinŭ, că în ce privesce cunoscinţa şi priceperea pedagogiei în capulŭ lui e tabula rasa, orĭ cum s'ar ḑice mai pe românesce: ca 'n palmă. Confusiunea ce se va produce între elevii gimnasiştĭ va fi mare, pentru că e fórte greu ca unŭ tînĕrŭ sĕ se hotărescă încă cu patru anĭ înainte de terminarea gimnasiului pentru o carieră. Câţĭ tinerĭ nu au fostŭ nevoiţĭ sĕ-şĭ alégă după absolvarea gimnasiului tocmai o carieră opusă de cea pentru care se hotărîse ca gimnasistŭ! Astfelŭ vorŭ fi tinerĭ, carĭ nu vorŭ învĕţa limba elină, şi la urmă se vorŭ vedé nevoiţĭ neavêndŭ în cătrău sĕ s'apuce de filosofiă şi filologiă. Ce se facă ei atuncĭ? Dér ce s'aşteptĭ dela unŭ Csaky lucru chibzuitŭ!

Dinafară. Ḑiarele din Berlinŭ ne spunŭ, că şedinţa dela 12 Maiu a parlamentului imperialŭ germanŭ a fostŭ prima şi cea mai importantă şedinţă a nouei sesiunĭ. Noulŭ cancelarŭ alŭ Germaniei, *Caprivi*, şi secretarulŭ sĕu Marschal au vorbitŭ despre politica colonială din incidentulŭ unui proiectŭ ce se pusese pe biuroulŭ dietei imperiale, care cerea unŭ creditŭ de $4^1/_2$ milióne, pentru scopurĭ coloniale.

După ce secretarulŭ de statŭ Marschal a espusŭ în câteva cuvinte ţinta ce-o urmăresce politica colonială a Germaniei şi scopulŭ pentru care este cerutŭ creditulŭ, adecă lăţirea creştinismului, stîrpirea negoţului cu sclavĭ, şi apĕrarea intereselorŭ comerciale germane, asigurà, că misiunea lui Emin-paşa în Africa e împăciutóre şi nicĭ-decum duşmană Angliei, şi după ce deputatulŭ Bamberger declarà, că partidul sĕu aprobéză creditulŭ numai cu condiţiunea, décă guvernulŭ e gata a declara, că se va retrage din Africa orientală şi va ceda loculŭ societăţilorŭ private, — luà cuvêntulŭ cancelarulŭ Caprivi, fiindŭ ascultatŭ cu cea mai mare încordare.

Caprivi declarà la începutŭ, că elŭ va urma politica colonială numai până unde va fi purtată şi sprijinită de voinţa şi de sentimentele naţiunei.

„Eu, ḑise Caprivi, dela începutŭ n'am fostŭ prietinulŭ politicei coloniale; acum însĕ sunt convinsŭ, că aşa, după cum stau lucrurile, nu putemŭ sĕ ne retragemŭ fără a ne pierde vaḑa şi fără perdere de banĭ; suntemŭ siliţĭ sĕ mergemŭ înainte pe calea apucată odată. Eu nu potŭ sĕ stau adĭ înainte cu unŭ programŭ alŭ politicei coloniale; nu potŭ sĕ vĕ spunŭ, că ne trebue încă atâtea şi atâtea milióne; dér credŭ, că voiu puté dobêndi óre-care încredere şi la partida d-lui Bamberger, când declarŭ, că nu sunt unŭ fanaticŭ alŭ politicei coloniale, că acéstă politică mĕ lasă rece şi că sfatulŭ meu va fi totdéuna sĕ nu mergemŭ mai departe decâtŭ până unde cere onórea şi interesele Germaniei.

„Trebue sĕ se recunóscă, continuà Caprivi, că ómenii la începutŭ şi-au făcutŭ unele ilusiunĭ despre bogăţiile, cu carĭ Africa ne va recompensa jertfele. Acum vedemŭ, că cu muncă statornică vomŭ isbuti numai sĕ ne întórcemŭ cheltuelile, ca sĕ putemŭ încrede apoi afacerea societăţilorŭ particulare... Pricinuitorulŭ mişcărei coloniale a fostŭ spiritulŭ naţionalŭ, care nu'şĭ mai găsia obiectŭ, după cele douĕ marĭ rĕsbóie glorióse. Entusiasmulŭ a fostŭ mai mare decâtŭ consciinţa stărei lucrurilorŭ din Africa şi decĭ s'au trimisŭ acolo ómenĭ şi banĭ, unde n'avemŭ ce căuta...

„Temerile, că posesiunile coloniale ar puté sĕ ne pricinuéscă neajunsurĭ în casŭ de rĕsboiu, nu mi-se parŭ întemeiate. Décă vomŭ învinge în Europa, puţinŭ ne pasă de pierderea vre-unei colonii în timpulŭ rĕsboiului. Trebue sĕ ne gândimŭ, *că în viitorŭ vomŭ avé sĕ ne luptămŭ cu puterĭ cu multŭ mai marĭ şi în forţă şi în banĭ şi pentru aceea Germania e datóre sĕ se gândéscă şi la întărirea puterei sale maritime...* Ne vomŭ sili totdéuna sé respectămŭ drepturile streine şi sĕ apĕrămŭ drepturile Germaniei. Eu credŭ, că vomŭ puté conduce politica colonială aşa, ca sĕ nu sufere nimicŭ politica generală germană şi sĕ nu se atingă sentimentulŭ de dreptŭ alŭ mândriei naţionale“.

Vorbirea cancelarului Caprivi a produsŭ o impresiune fórte bună la tóte partidele şi sinceritatea lui a câştigatŭ pe toţĭ.

Proiectulŭ de lege militarŭ, prin care se sporesce armata germană încă cu 18,500 de ómenĭ, a datŭ pricină la însemnate desbaterĭ în parlamentulŭ germanŭ. Feldmareşalulŭ contele Molke a vorbitŭ pentru primirea proiectului, ḑicêndŭ între altele:

„Deşi orizontulŭ politicŭ e mai liberŭ de norĭ ameninţătorĭ şi puterile esterne ne dau asigurărĭ despre intenţiunile lorŭ pacînice, totuşĭ vréu s'arătŭ gradulŭ de siguranţă, ce póte resulta pentru noi din aceste împrejurărĭ. S'a ḑisŭ, că Principii şi guvernele provócă rĕsbóiele. Adĭ nu mai e aşa, adĭ avemŭ numai rĕsbóie între popóre; în popóre zacŭ elementele, ce ameninţă pacea: înăuntru clasele nemulţămite cu sórtea lorŭ, în afară nisuinţele de naţionalitate şi de rassă, care potŭ aduce rĕsboiulŭ şi fără voia guvernelorŭ. *Décă isbucnesce acum rĕsboiulŭ,* care deja de mai multŭ de ḑece anĭ osciléză asupra capetelorŭ nóstre, ca sabia lui Damocle, *nu se póte prevedé durata şi greutatea lui.* Suntŭ cele mai marĭ puterĭ ale Europii, care stau înarmate ca nicĭ-odată. *Póte dura şépte, treiḑecĭ de anĭ.* Când e vorba decĭ de esistenţa imperiului, de durata ordinei sociale, de civilisaţiă şi de sute de mii de vieţĭ omenescĭ, cestiunea banilorŭ jócă unŭ rolŭ secundarŭ. Dér orĭ-câtŭ de strălucitŭ ar fi statŭ finanţele nóstre, adĭ totŭ amŭ avé inimiculŭ în ţéră, décă amŭ fi lipsiţĭ de mijlóce de apĕrare. *Căcĭ de anĭ e sabia, care ţine sabia în técă şi apĕră pacea.* Trebue sĕ completămŭ puterea nóstră pe apă şi pe uscatŭ, pentru ca sĕ apĕrămŭ pacea, orĭ décă ni-se impune rĕsboiulŭ, sĕ'lŭ purtămŭ cu onóre şi cu succesŭ. *Credŭ, că tóte guvernele se silescu sincerŭ sĕ susţină pacea.* Intrebarea e însĕ, că óre vorŭ fi în stare? Vecinii noştri din ostŭ şi vestŭ dau cele mai pacînice asigurărĭ, cu tóte astea îşĭ continuă necurmatŭ pregătirile lorŭ de rĕsboiu. Potŭ fi preţióse acele asigurărĭ de pace, dér siguranţa o aflămŭ numai la noi.“

„Kreuzzeitung“ a publicatŭ o corespondenţă din Londra, în care se ḑice, că acum doi anĭ prinţulŭ Bismarck şi-a datŭ înzadarŭ ostenéla, ca sĕ'nduplece pe *guvernulŭ englesŭ a încheia o alianţă defensivă şi ofensivă cu Germania.* Unele ḑiare germane n'au datŭ credĕmêntŭ acestorŭ împărtăşirĭ, dér la rêndulŭ sĕu „Allgemeine Zeitung“ din München spune, că *relaţiunile* ce esistă adĭ *între Anglia şi Germania au ca basă anumite învoelĭ asupra raportului Angliei cătră tripla alianţa.*

SCIRILE ḐILEI.

3/15 Maiu în Braşovŭ. In séra ajunului ḑilei de 3/15 Maiu unŭ numĕrŭ frumosŭ de Românĭ s'au întrunitŭ în sala casei de dare la semnŭ dela pólele Têmpei, unde au serbatŭ amintirea acestei măreţe şi vecînicŭ neuitate ḑile.

***

Adunarea generală a „Associaţiunei Transilvane“, după scirĭ private sosite din Sibiiu, se va ţiné de rêndulŭ acesta în Augustŭ la R e g h i n u l ŭ s ă s e s c ŭ. Décă membrii se vorŭ presenta în numĕrŭ câtŭ mai numĕrosŭ, se vorŭ pune în discusiune cestiunĭ literare şi economice importante, se vorŭ da informaţiunĭ esacte şi despre frumósa înaintare a internatului şi a şcólei civile de fete, ér dintre damele, ce se vorŭ presenta la balulŭ arangiatŭ cu acea ocasiune, se va premia cu 4 napoleond'orĭ (cam 38 fl.) acea dómnă séu domnişóră, care va avé celŭ mai frumosŭ costumŭ naţionalŭ d i n T r a n s i l v a n i a, ér nu imitaţiune după costumele din România. Décă se vorŭ afla douĕ costume ardelenescĭ de aceeaşĭ frumseţe, se vorŭ împărţi premii la douĕ dame de câte 2 napoleond'orĭ. Premiarea se va face în pausă.

***

Din Vaţŭ în Seghedinŭ. „Luminătorulŭ“ spune, că colaboratorulŭ sĕu d-lŭ *I. V. Barcianu,* care a fostŭ condamnatŭ la şése lunĭ închisóre de juriulŭ ungurescŭ din Aradŭ, pentru-că în numitulŭ ḑiarŭ a apĕratŭ interesele poporului românŭ, dela 1 Maiu n. se află mutatŭ din Vaţŭ la Seghedinŭ.

***

O rară sĕrbătóre familiară în Năsĕudŭ. Ni-se scrie: *Vasilie Mureşianu,* învĕţătorŭ normalŭ în pensiune, şĭ-a serbatŭ *nunta de aurŭ* la 5 Maiu n. c. în cerculŭ familiei sale. Veteranii iubilanţĭ suntŭ sănĕtoşĭ şi bine conservaţĭ. Dênşii au dusŭ o viéţă regulată şi au fostŭ cruţătorĭ. Celorŭ 7 copii ai lorŭ, trei feciorĭ şi patru fete, li-au datŭ o crescere bună, aşa că pe toţĭ cei 6, câţĭ mai trăescŭ, se bucură a-i vedé în stare bună, sănĕtoşĭ şi îndestuliţĭ cu sórtea lorŭ. Totŭ în acéstă ḑi, fiulŭ celŭ mai tînĕrŭ, *Dr. Severŭ Mureşianu,* profesorŭ la şcóla de arte din Iaşĭ, şĭ-a serbatŭ cununia sa cu d-şóra Emilia Popasu în Caransebeşŭ. Tînĕra pĕreche la 7 l. c. séra a sositŭ în Năsĕudŭ la casa părintéscă, unde de-asupra întrărei se afla unŭ arcŭ com-

---

dragii mei“, rĕspunse omulŭ. „Dér vréu s'o ducŭ eu însu-mĭ la domnulŭ vostru.“

„Ei, grăbesce-te dér“, rĕspunseră servitorii, ér bietulŭ omŭ îşĭ desfăcŭ calulŭ din hamŭ, luà lădiţa, încălecà calulŭ, formară câte-şĭ trei unŭ şirŭ şi se duseră mai departe. In curêndŭ se întêlniră cu alţĭ doi călăreţĭ, carĭ eşiră înaintea celorlalţĭ şi le ḑiseră, că contele s'a opritŭ tocmai în satulŭ vecinŭ şi vré sĕ auḑă veste despre lădiţa perdută.

„Averea pierdută este aicĭ“, rĕspunseră servitorii. „A aflat'o omulŭ ăsta şi i-o va da în mână numai decâtŭ.“

Ca douĕ pasĕrĭ, aşa sburară îndĕrĕtŭ cei doi călăreţĭ.

Când ajunse bunulŭ economŭ la loculŭ destinatŭ, domnulŭ sta la pórtă, aşteptândŭ. Elŭ era unŭ conte, omŭ în slujba statului, a cărui nevastă se trăgea dintr'o viţă de prinţŭ. In mica lădiţă erau inele şi mărgăritare scumpe, orológe şi alte scule preţióse cam în sumă de 500,000 talerĭ.

Omulŭ de omeniă se dĕdŭ josŭ de pe calŭ, se duse dreptŭ spre contele şi'i ḑise:

„Étă, Măria Ta, aicĭ este lădiţa, aşa cum am găsit'o. Am adus'o cu mine. Nicĭ nu m'am atinsŭ de ea. Dumneḑeu sĕ mĕ apere sĕ ţinŭ ceva ce nu este alŭ meu.“

Contesa desfăcŭ numai decâtŭ lădiţa şi vĕḑŭ, că tóte suntŭ la loculŭ lorŭ.

„Bunule omŭ“, ḑise contele, „cu ce sĕ-ţĭ rĕsplătescŭ credinţa ta pentru-că tu ai fi pututŭ merge cu lădiţa asta în lume?“

„Ah“, rĕspunse bunulŭ omŭ, „cu câteva ḑile înainte de asta mĕ ţineamŭ fórte bine. Aveam casă şĭ-o şură plină cu bucate, dér unŭ vecinŭ pismătareţŭ mi-a pusŭ focŭ şi tóte mi-au arsŭ, aşa că acum sunt celŭ mai sĕracŭ omŭ. Dér mi-am pusŭ încrederea în Dumneḑeu.“

Contele se uita la contesă, acésta la elŭ. Atuncĭ ḑise contele cătră unŭ argatŭ alŭ sĕu:

„Adă punga cu banĭ şi uneltele de scrisŭ.“

Argatulŭ împlinì numai decâtŭ porunca domnului şĕu, ér contele umplù tótă masa cu banĭ şi întorcêndu-se cătră economŭ ḑise:

„Primesce, omule cinstitŭ, dér nenorocitŭ, înainte de tóte aceştĭ 500 de talerĭ. Acum scriu o scrisóre la domnulŭ tĕu, care e fratele tatălui meu, ca sĕ te scutéscă pe doi anĭ de tótă darea.“

Bietulŭ omŭ, mişcatŭ în sufletulŭ sĕu, nu putù ḑice nimicŭ. In urmă a începutŭ sĕ graéscă aşa:

„Dumneḑeule! asta e pré multŭ. Eu atâta nu potŭ lua. Ce sĕ facŭ eu cu atâţia banĭ? Vorŭ gândi ómenii că n'am ajunsŭ la aceştĭ banĭ pe cale cinstită. Ah, milostive domnule, dă-mĭ numai atâta, ca sĕ'mĭ potŭ lua o văcuţă. Atâta mi-e de ajunsŭ.“

„Şi asta vei avé-o“, rĕspunse contele, „ba încă şi mai multe, îndată ce voiu sosi eu acasă. Dér trebue sĕ primescĭ ce'ţĭ dau şi acum. Tu eştĭ vrednicŭ şi de mai multŭ. Intinde cu curagiu mâna la banĭ. Ia-i şi du-te cu ei veselŭ. Ai tĕi suntŭ.“

Bietulŭ omŭ sta uimitŭ, murmurà ceva neînţelesŭ şi venì în mare încurcătură, aşa că nu voia cu nicĭ unŭ preţŭ sĕ se întindă la banĭ. Atuncĭ contesa puse banii într'o punguliţă şi'i vîrî ea însaşĭ în traista omului, ér contele i-o acăţă după grumaḑĭ.

„Acum du-te cu Dumneḑeu“, ḑise contele. „Slugile mele te vorŭ însoţi până acasă la tine.“

Vĕ puteţĭ închipui cu câte mulţămirĭ şi închinăciunĭ se va fi despărţitŭ omulŭ nostru de contele şi contesa. De bucuriă elŭ nu putù sĕ mérgă călare pe calŭ, ci se ducea pe josŭ alăturĭ de elŭ. Pe drumŭ ḑicea adese-orĭ:

„Dumneḑeule, tu şi adĭ eştĭ tocmai aşa de avutŭ, cum ai fostŭ din vecĭ.“

Când ajunse la căruţulŭ sĕu, vrù sĕ mâne pe servitorii contelui îndĕrĕtŭ. Dér aceştia rĕspunseră:

„Nu mergemŭ, căcĭ amŭ primitŭ poruncă, ca sĕ te ducemŭ de-a dreptulŭ şi în grabă la domnulŭ tĕu.“

Merseră aşadéră de-a dreptulŭ în castelŭ. Domnulŭ moşiei se mirà, că unde umblă aşa de târḑiu slugile rudeniei sale. Dér îndată ce desfăcŭ şi cetì scrisórea contelui, ḑise:

„Ah, aşa-déră astfelŭ stă lucrulŭ. Ḑeu, bunule omŭ, norocosŭ ai mai fostŭ. Dér nepotulŭ meu n'a hotărîtŭ tocmai bine: doi anĭ a fi scutitŭ de dare? Ce felŭ de dreptate este asta? Eu te scutescŭ de dare nu pe doi, ci şépte anĭ.

pusŭ din cununĭ de florĭ, de care depindea o tablă cu inscripţiunea „Bine aţĭ venitŭ!“ Capela pompierilorŭ voluntarĭ din locŭ îi întêmpină cu întonarea diferitelorŭ piese îndatinate la atarĭ ocasiunĭ. Părinţii împreună cu consângenii au felicitatŭ tînĕra păreche. Bucuria şi impresiunea făcută nu se póte descrie. A doua ḑi s'au întrunitŭ némurile la prânḑŭ, unde toastele îndatinate încă n'au lipsitŭ. Tînĕra păreche a plecatŭ la Iaşĭ, însoţită de iubirea tuturorŭ rudeniilorŭ şi celorlalţĭ cunoscuţĭ din Năsĕudŭ şi din jurŭ. Insemnŭ aci, că Dr. Severŭ Mureşianu, la demnulŭ veteranilorŭ sĕi părinţĭ de a se căsĕtori, căcĭ ei suntŭ bĕtrânĭ,—tatălŭ sĕu de 83 de anĭ — rĕspundea totdéuna: „Nu vĕ temeţĭ, Tatălŭ celŭ cerescŭ vĕ va ţiné până vĕ veţĭ serba nunta de aurŭ a fericitei D-Vóstre căsĕtorii de 50 de anĭ, şi în acea ḑi mĕ voiu cununa şi eu.“ A ḑisŭ şi şĭ-a ţinutŭ cuvêntulŭ. Dumneḑeu sĕ-şĭ reverse darulŭ sĕu asupra lorŭ, pentru-ca sĕ pótă fi spre îndoită mângăiere fericiţilorŭ jubilanţĭ! — *Unŭ ufinŭ.*

***

Pensionatŭ. D-lŭ Isaia Precupŭ, notarŭ în Nimigia, după cum ni-se scrie din Năsĕudŭ, a cerutŭ sĕ fiă pensionatŭ, retrăgêndu-se la proprietatea sa din Piatra.

***

Conscrierea porumbilorŭ. Ministrulŭ de interne, atrăgêndŭ atenţiunea asupra folosului, ce suntŭ chemaţĭ a'lŭ face porumbii de scrisorĭ în timpŭ de rĕsboiu, a datŭ o ordinaţiune, ca sĕ se facă o conscriere a porumbilorŭ potriviţĭ pentru serviciulŭ de corespondenţă. Resultatele conscrierei au sĕ se facă cunoscute ministeriului.

***

Procesiune. Ni-se scrie: Inteligenţa română din comuna Călugărĭ (comitatulŭ Bihorului) în ḑiua Inălţărei Domnului, 10 (22) Mai, décă timpulŭ va fi favorabilŭ, îndată după eşirea din biserică va merge în procesiune împreună cu totŭ poporulŭ la Izbucŭ, unde se va face sânţirea apei şi se vorŭ ceti rugăciunile obicĭnuite.

***

Lăcuste. In totŭ ţinutulŭ Seghedinului s'a ivitŭ în masse lăcuste marocane. Poporaţiunea e cuprinsă de grózŭ, deórece lăcustele suntŭ deja pe sĕmĕnăturĭ şi astfelŭ pericululŭ e mare. S'au începutŭ lucrările de nimicire a lăcustelorŭ.

***

Din comitatulŭ Sătmarului primimŭ deja a doua plângere contra abusului detestabilŭ comisŭ la alegerea de cantorŭ-învĕţătorŭ în comuna română gr. c. Ardusatŭ, întêmplată în sĕrbătorile Paştilorŭ. E neesplicabilŭ, cum a pututŭ d-lŭ administratorŭ interimalŭ alŭ Ardusatului, parochulŭ din Tamaia, căruia i-a fostŭ încredinţată conducerea alegerei, sĕ pună în candidaţiă pe unŭ individŭ necualificatŭ şi sĕ sufere ca acesta sĕ fiă preferitŭ celorlalţĭ concurenţĭ cualificaţĭ şi vrednicĭ. Şi-a uitatŭ părintele dela Tamaia, că aicĭ e vorba de interesulŭ culturalŭ alŭ unei comune românescĭ, şi încă, după cum ni-se scrie, alŭ unei parochii de frunte, care are 124 de copii de şcólă? Décă şĭ-a uitatŭ d-sa, sperămŭ. că nu'şĭ va uita Prea Ven. Consistoriu competentŭ, a căruia atenţiune o atragemŭ asupra acestui casŭ.

***

Oraşŭ fără aruncŭ comunalŭ. Oraşulŭ Neuhäusel (Nouezanski) din comit. Nyitra nu va avé în 1890 nicĭ unŭ aruncŭ comunalŭ, deórece municipiulŭ a ştersŭ din bugetulŭ cheltuelilorŭ oraşului 6000 fl., şi aşa s'a ştersŭ arunculŭ de 10%, ce se plănuise.

***

Convocărĭ. Adunarea generală a „Reuniunei învĕţătorilorŭ românĭ gr. c. din giurulŭ Gherlei“ se va ţiné în Deşŭ a 3-a şi a 4-a ḑi de Rosalii. — Adunarea generală a Reuniunei învĕţătorilorŭ românĭ gr. cat. din Maramureşŭ este convocată pe ḑiua de *29 Maiu st. n.* în comuna *Săliscea de susŭ.* — Adunarea generală a Despărţĕmêntului XVII alŭ „Associaţiunei Transilvane“ este convocată pe *2 Iunie st. n.* în comuna *Cuieşdiu.* — Adunarea generală a „Reuniunei învĕţătorilorŭ românĭ sĕlăgienĭ“ se va ţiné în *3 Iuniu st. n.* adecă a treia ḑi de Rosalii, în comuna *Ér-Hotoanŭ,* (Ér-Hatvan) cu care ocasiune se va arangia şi o petrecere în favorulŭ bibliotecei şcólei gr. cat. din Hotoanŭ. Invĕţătorii românĭ sĕlăgenĭ cum şi toţĭ amicii şcólei şi culturei nóstre suntŭ învitaţĭ a lua parte.

***

Virtutea ungurescă. Contele Guido Karatsonyi e întemeiătorulŭ premiului pentru virtutea feciórelorŭ ungurescĭ în Szent-Ivan. Décă contele ar fi sciutŭ ce greutăţĭ pregătesce premiulŭ sĕu posterităţi, de sigurŭ, că nicĭ-odată nu s'ar fi însufleţitŭ pentru idea premiului virtuţii ungurescĭ Dela mórtea lui, judecătorii virtuţii întêmpină totŭ mai marĭ greutăţĭ a afla fete de ţĕranŭ, vrednice a pune coróna de rose pe capŭ şi a lua premiulŭ. In anulŭ trecutŭ nu s'a pututŭ afla o „fecióră a rosei“, ér în anulŭ acesta juriulŭ voia sĕ premieze pe o fată tînĕră, anume Therese Schuk, dér nicĭ acésta nu s'a doveditŭ cu virtute trainică şi aşa va trece şi anulŭ 1890 fără „fecióra rosei“. Deja înainte cu o sĕptĕmână, când se istorisia, că d-şóra Therese Schuk e luată în considerare ca fecióra rosei, se asigura în Szent-Ivan că e în jocŭ protecţiunea. Mai ântêiu, se ḑice, d-şóra Schuk nu e ţĕrancă, ci fiica unui funcţionarŭ, şi alŭ doilea . . . hei, ceea ce se ḑicea alŭ doilea, s'a doveditŭ de atuncĭ încóce. Tênĕra fată, care avea sĕ fiă distinsă înaintea tuturorŭ fetelorŭ din Szent-Iván pentru viéţa ei esemplară, a născutŭ unŭ băeţaşŭ sănĕtosŭ, şi orĭ-câtŭ de tristŭ e acestŭ incidentŭ pentru administratorii fondului „feciórelorŭ virtuóse“, trebue sĕ se mângăie cu faptulŭ, că mama şi copilulŭ amĕsuratŭ împrejurărilorŭ se află bine.

Din Sinóde.

Avêndŭ la îndemână diferitele rapórte ale Sinódelorŭ eparchiale ale bisericei românescĭ gr. or. din Transilvania şi Ungaria, estragemŭ cu privire la mişcarea şi starea acestei bisericescĭ la finea anului 1889 următórele date:

In archidiecesa română gr. or. a Sibiiului starea clerului, în frunte cu unŭ Metropolitŭ şi Archiepiscopŭ se presentă astfelŭ: In centru se află cu totulŭ 12 persóne bisericescĭ, ér în afară se află: 30 protopresbiterĭ tractualĭ; 1 protopresbiterŭ emeritŭ; 5 administratorĭ protopresbiteralĭ; 828 parochĭ; 13 administratorĭ parochialĭ, 57 capelanĭ; 4 diaconĭ, la olaltă aşadéră *clerulŭ archidiecesanŭ cu finea anului 1889 a constatŭ peste totŭ din 950 persóne.*

Comune bisericescĭ suntŭ în archidiecesă 949; Filii 240; Familii 156,092; *Suflete 710,857* şi adecă bărbaţĭ: 356,293, ér femei 354,564. Faţă cu anulŭ trecutŭ 1888, *numĕrulŭ sufletelorŭ a crescutŭ cu 6755 suflete.*

In decursulŭ anului 1889 au rĕposatŭ 26 preoţĭ, cu 3 mai puţinŭ ca în anulŭ de mai 'nainte. Chirotonirĭ s'au sĕvîrşitŭ 22. Teologĭ în seminarulŭ Andreianŭ în anulŭ 1888—9 au fostŭ 76, ér cursulŭ estra-ordinarŭ l'au cercetatŭ 6.

Dela biserica gr. or. au trecutŭ la alte bisericĭ 177, ér dela alte bisericĭ la cea gr. or. 243, decĭ biserica gr. or. a câştigatŭ 66 suflete. Bisericĭ nouĕ s'au ziditŭ 2.

Numĕrulŭ celorŭ ce sciu ceti şi scrie faţă cu anulŭ de mai 'nainte s'a sporitŭ în modŭ însemnatŭ. Socotindu-se în percente, acestŭ numĕrŭ se presentă în generalŭ cu 21.5%.

Concubinatele faţă cu anulŭ de mai 'nainte s'au împuţinatŭ cu 1536, ér nascerile nelegiuite cu 196.

Institute de învĕţămêntŭ are archidiecesa: în Braşovŭ unŭ gimnasiu mare cu 8 clase, o şcólă reală cu 4 clase şi o şcólă comercială cu 3 clase. Numĕrulŭ totalŭ alŭ elevilorŭ dela aceste trei institute e de 396.

Afară de aceste mai are archidiecesa unŭ gimnasiu inferiorŭ în *Bradŭ* la care cu finea anului erau 95 de elevĭ.

In secţiunea pedagogică a seminarului Andreianŭ erau 49 elevĭ.

La şcólele poporale au fostŭ în anulŭ trecutŭ copii obligaţĭ a cerceta şcóla 91,552; dintre aceştia au cercetatŭ şcóla în semestrulŭ I 57,126 séu 62%. Faţă cu anulŭ trecutŭ numĕrulŭ copiilorŭ obligaţĭ la şcólă a crescutŭ cu 1856, ér alŭ celorŭ, carĭ au cercetatŭ şcóla, a crescutŭ cu 2,555.

Grădine de pomăritŭ au 461 comune.

Averea totală a şcólelorŭ e socotită cu 933,811 fl. 39 cr. Venitulŭ totalŭ anualŭ cu 75,635 fl. 69 cr.

Salariele solvite învĕţătorilorŭ în întrégă archidiecesa dau suma de 168,674 fl. 60 cr. In terminŭ mijlociu se vine pe unŭ învĕţătorŭ 170 fl.

Şcóle proprii se află în cele 1214 comune bisericescĭ (dintre carĭ 938 matre şi 276 filii) cu totulŭ 770. Nu susţinŭ şcólă propriă 444 comune bisericescĭ.

Dintre acestea suntŭ afiliate la şcóle românescĭ din alte comune cu totulŭ 221, ér restulŭ *de 223 comune bisericescĭ suntŭ avisate la şcóle ungurescĭ*, în specialŭ la şcóle de statŭ 40, la şcóle comunale 77 etc.

Numĕrulŭ totalŭ alŭ învĕţătorilorŭ e de 893. Dintre aceştia 326 suntŭ numai toleraţĭ, neavêndŭ cualificaţiunea prescrisă de lege.

La institute de învĕţămêntŭ neromânescĭ (preparandii, gimnasii, şcóle reale etc.) se află 511 elevĭ.

Diurnele şi viaticulŭ deputaţilorŭ sinodalĭ s'au statoritŭ în sumă totală de 1784 fl. 80 cr.

Diecesa română gr. or. a Aradului. Se scie, că Episcopia română gr. or. a Aradului are douĕ Consistóre, unulŭ în Aradŭ şi altulŭ în Oradea-mare.

De jurisdicţiunea Consistoriului din Aradŭ se ţinŭ: 11 protopresbiterate cu 306 comune matre şi 87 filii; 392 parochii sistemisate şi 333 bisericĭ. Numĕrulŭ poporaţiunei în 1889 a fostŭ de 351,169 suflete. S'au născutŭ în 1889 cu totulŭ 16,907; au muritŭ 14,076. Poporaţiunea a crescutŭ decĭ cu 2,829 suflete. Dela biserica gr. or. au trecutŭ la alte bisericĭ 136 indiviḑĭ, ér dela alte bisericĭ la cea gr. or. 44.

Statulŭ clerului la finea anuluĭ trecutŭ a constatŭ peste totŭ din 409 persóne bisericescĭ, între carĭ 390 parochĭ. La institutulŭ clericalŭ se află 68 elevĭ. Au rĕposatŭ în an. trecutŭ 14 preoţĭ, s'au hirotonitŭ 22. Bisericĭ nouĕ s'au ziditŭ

Dér asta încă nu e destulŭ! Va fi bine — nu-i aşa? — décă îţĭ voiu da lemne din pădurile mele, ca sĕ'ţĭ facĭ casă!“

„Ah, Dumneḑeule!“ numai atâta a pututŭ sĕ ḑică bietulŭ economŭ, şi de bucuriă nicĭ nu scia unde se află.

„Oh, milostive domnule“, continuà elŭ, „mie mi-a datŭ domnulŭ conte 500 de talerĭ. Étă banii ăştia mulţĭ în traista asta. Te rogŭ îngrijesce d-ta de ei, până voiu avé lipsă de ei. Mie póte sĕ mi-i fure cineva fórte curêndŭ.“

Domnulŭ primì rugarea omului şi cu acestea economulŭ se duse acasă, dér n'a pututŭ sĕ dórmă nóptea întrégă. Totŭ mereu îi trecea prin minte, cum l'a ajutatŭ Dumneḑeu în nenorocirea lui, a începutŭ sĕ-'şĭ clădéscă curêndŭ casa şi când îi fù gata şi grajdulŭ, unŭ carŭ cu patru cai se oprì înaintea porţii lui şi îndĕrĕtulŭ carului douĕ vacĭ frumóse. Unŭ slujbaşŭ alŭ contelui îi ḑise:

„Dóră ai creḑutŭ, nu-i aşa, că contele nostru şi-a uitatŭ de vacĭ? Étă aicĭ suntŭ douĕ. N'a vrutŭ sĕ ţi-le trimită până nu'ţĭ era gata şi grajdulŭ. Ce este pe carŭ, totŭ e alŭ tĕu, bunule omŭ. Duţi-le numai în casă.“

Pe carŭ erau unelte pentru casă, de ale mâncărei şi alte multe mĕrunţişurĭ.

Omulŭ vĕḑêndu-le acestea, amuţì şi nu scia cum sĕ mulţăméscă lui Dumneḑĕu şi contelui.

Dér numai acum urméză ceea ce servesce de cinste şi laudă omului de omeniă. Omulŭ nostru adecă a iertatŭ tóte vecinului sĕu pismătareţŭ. Acesta era golŭ, prăpăditŭ şi lovitŭ de bóle, ca vai de capulŭ lui, şi cum umbla la cerşitŭ din casă 'n casă, ajunse şi la vecinulŭ sĕu de odinióră, care-i ḑise:

„Vai, Dumneḑeule! Vecine ce ţi-s'a întêmplatŭ, ce-a fostŭ sĕ păţescĭ! Vino în casă! Eu îţĭ iertŭ totŭ. Totŭ mi-am uitatŭ. „Când flămânḑesce duşmanulŭ tĕu, dă'i sĕ mănânce,“ aşa ḑice Domnulŭ. Şedĭ şi sĕ-ţĭ dau ceva de mâncare.

Bunĕtatea acésta întru atâta îlŭ mişcà pe făcĕtorulŭ de rele, încâtŭ căḑêndŭ în genunchĭ, a mărturisitŭ totŭ şi i-a făgăduitŭ că se va îndrepta.

„Décă-'ţĭ vei tiné făgăduinţa,“ ḑise economulŭ, „eu te ţinŭ la casa şi la masa mea, căcĭ şi aşa am lipsă de ajutorŭ.“

Acésta o şi făcù bunulŭ omŭ şi când vedea elŭ, că duşmanulŭ sĕu de odinióră se îndréptă, adeseorĭ îi venia în minte, ce-a ḑisŭ Iosifŭ fraţilorŭ sĕi: „Voi aţĭ gânditŭ rele în potriva mea, dér Dumneḑĕu tóte le-a întorsŭ spre bine!......“

(Din nemţesce.) **T.**

Hoţulŭ.

— Poveste ruséscă, de, *Safranon.* —

A fostŭ, unde a fostŭ, destulŭ c'a fostŭ odată o păreche de ómenĭ şi Dumneḑeu i-a dăruitŭ c'unŭ copilŭ, pe care'lŭ botezară Ivanŭ. Bĕtrânii crescură pe Ivanŭ până ce s'a făcutŭ mare, şi când era mare i-au ḑisŭ:

„Ei, băete! până acum te-amŭ crescutŭ noi, de-aicĭ înainte însĕ ţine-ne tu pe noi — până la césulŭ morţii“.

La acestea Ivanŭ rĕspunse:

„Décă m'aţĭ crescutŭ până acuma, ţine-ţi-mĕ până ce'mĭ vorŭ cresce mustĕţile.“

Bĕtrânii ţinură pe Ivanŭ până ce i-au crescutŭ mustĕţile şi atuncĭ i-au ḑisŭ:

„Ei, băete! acuma ai mustĕţĭ, de aicĭ înainte dér pórtă tu gândulŭ de noi — până la mórte.“

Ivanŭ însĕ le rĕspunse aşa:

„Décă m'aţĭ ţinutŭ până acuma, până când mi-au crescutŭ mustĕţĭ, ţineţi-mĕ totŭ voi până'mĭ va cresce şi barba“.

Ce era de făcutŭ? Bĕtrânii au ţinutŭ pe Ivanŭ până i-a crescutŭ şi barba, ér atuncĭ cerură dela elŭ sĕ'şĭ împlinéscă făgăduinţa.

„Ei, băete!“ ḑise tată-sĕu, „acuma ai şi barbă, de aḑĭ înainte dér datorŭ eştĭ sĕ te îngrijescĭ de traiulŭ nostru.“

„Décă m'aţĭ ţinutŭ, până ce mi-a crescutŭ şi barba“, rĕspunse rĕsfăţatulŭ Ivanŭ, „ţineţi-mĕ până voiu şi îmbĕtrâni“.

Bĕtrânulŭ neputêndŭ sĕ mai sufere obrăznicia lui Ivanŭ, s'a dusŭ la domnulŭ sĕu de pămêntŭ sĕ-'şĭ pârască copilulŭ. Domnulŭ a chiămatŭ la sine pe Ivanŭ şi se rĕstì la elŭ ḑicêndu-'i:

„Mĕ, lipitóre! de ce nu vrei tu sĕ hrănescĭ pe tată-tĕu şi pe mamă-ta?“

„Dér cum sĕ'i sciu eu hrăni,“ rĕspunse Ivanŭ, „dóră n'o sĕ mĕ punŭ pe furate?! Sĕ lucru nu m'au învĕţatŭ, ér ca sĕ 'nvĕţŭ acum e prea târḑiu“!

„Ce-mĭ pasă mie,“ rĕspunse domnulŭ rĕstitŭ, „chiar de-ai fura, de părinţii tĕi trebue sĕ te îngrijescĭ; nu vréu sĕ-i mai audŭ plângându-se asupra ta.“

în anulŭ trecutŭ 5. Concubinate au fostŭ mai puţine cu 357 ca în anulŭ de mai 'nainte.

Şcóle pe teritorulŭ acestui Consistoriu suntŭ 397, mai multe cu 8 ca în anulŭ trecutŭ. Numĕrulŭ copiilorŭ obligaţĭ la şcóla de tóte ḑilele a fostŭ de 37,239, ér la şcóla de repetiţiune 14,469.

La institulŭ preparandialŭ se află 127 elevĭ.

De jurisdicţiurea Consistoriului din Oradea-mare se ţine: 6 protopresbiterate cu 243 parochii matre şi 116 filii. La finea anului 1889 au fostŭ aplicaţĭ pe teritoriulŭ acestui Consistoriu cu totulŭ 219 preoţĭ; au rĕposat 3 preoţĭ; s'au hirotonitŭ 3 clericĭ. Numĕrulŭ sufletelorŭ a fostŭ la finea anului 169,612. S'au născutŭ 9970, au murit 7604, prin urmare poporaţiunea a crescutŭ cu 2366 suflete. Dela biserica gr. or. au trecutŭ la alte bisericĭ 36, dela alte bisericĭ la cea gr. or. 32.

Scóle în cele 307 comune bisericescĭ de pe teritoriulŭ Consistoriului din Oradea-mare suntŭ 246 cu 204 învĕţătorĭ; în 28 de scóle funcţionéză preoţii ca învĕţătorĭ, ér în 14 scóle posturile de învĕţătorĭ nu s'au pututŭ ocupa din lipsa de concurenţĭ. Scóle de repetiţiune suntŭ 76, de grădinăritŭ 45, de gimnastică 43. In decursulŭ anului frecuentaţiunea scolară a ajunsŭ cifra de 49%.

In întréga diecesă gr. or. a Aradului numĕrulŭ credincioşilorŭ românĭ gr. or. este de 520,781. Poporaţiunea română gr. or. de pe întregulŭ teritoriu al acestei diecese *a crescutŭ cu 5197 individĭ*. Moralitatea şi simţulŭ de pietate este în stare bună, cum dovescŭ numĕrósele şi frumósele darurĭ şi fundaţiunĭ făcute de diferiţĭ credincioşĭ pentru biserică.

Diecesa română gr. or. a Caransebeşului. In cele 10 protopresbiterate ale diecesei poporaţiunea cu finea an. 1889 era de 358,998 suflete, dintre carĭ 186,196 bărbaţĭ şi 181,226 femei. Faţă cu anulŭ 1888 *poporaţiunea a crescutŭ cu 8424 suflete*, cu tóte că în protopresbiteratulŭ Lugoşului poporaţiunea din causa prea mărei sĕrăcii a scăḑutŭ în acestŭ anŭ cu 534 de suflete parte prin emigrărĭ, parte prin trecerĭ la alte religiunĭ. S'au botezatŭ 12,884; au murităŭ 10,312. Numĕrulŭ botezaţilorŭ a întrecutŭ pe alŭ morţilorŭ cu 2572. Pe teritoriulŭ acestei diecese s'au aflatŭ case locuite de credincioşĭ românĭ gr. or. 66,138, adecă mai multŭ cu 2,024 ca în anulŭ de mai nainte.

Dela alte religiunĭ au trecutŭ la religiunea gr. or. 179; dela cea gr. or. la altele 103 persóne. Concubinatele cu finea anului 4962; mai puţinŭ cu 126 ca în 1888.

In diecesă suntŭ: comunităţĭ matre 313, filii 36; la olaltă 349 cu 323 bisericĭ şi 5 capele. Parochii 386. Persóne bisericescĭ 405; între acestea suntŭ 7 protopresbiterĭ, 3 administratorĭ protopresbiteralĭ, 105 parochĭ, 255 administratorĭ parochialĭ etc.

In diecesa acésta cu 1 Ianuarie anulŭ viitorŭ vorŭ întra în vigóre nouĕle statute ale fondului pentru pensionarea preoţilorŭ deficienţĭ. Pensiunea e fixată pentru protopresbiterĭ cu 800 fl. la anŭ, pentru preoţii din parochii de frunte 600, din parochii de mijlocŭ 500, ér din parochii mai slabe 400 florinĭ la anŭ.

Esamenŭ la sate.

Ḑiua de 27 Aprilie st. n., va sĕ ḑică Dumineca Mironosiţelorŭ, a fostŭ, după cum ni-se scrie, o adevĕrată ḑi de sĕrbătóre pentru poporulŭ românŭ din comuna bisericéscă gr. cat. *Sâncelŭ* de lângă Blaşiu, căcĭ în acea ḑi s'a ţinutŭ esamenulŭ cu copiiĭ dela şcóla română confesională de acolo, care esamenŭ, mulţămită harnicului învĕţătorŭ *Teodorŭ Pănăḑianu*, precum în anii trecuţĭ, aşa şi acum a umplutŭ de bucuriă inimile tuturorŭ credincioşilorŭ, carĭ dorescŭ binele şi înaintarea némului nostru românescŭ.

Cu privire la decurgerea acestui esamenŭ, étă ce ne scrie din Sâncelŭ „Unŭ asistentŭ“, cu data 7 Maiu n. c.:

„Esamenulŭ l'a deschisŭ la 2 óre p. m. d-lŭ v.-protopopŭ Zachariă Branŭ prin câte-va cuvinte bine potrivite, după carĭ d-lŭ învĕţătorŭ începù a pune întrebărĭ mai ântêiu din religiune, apoi din celelalte obiecte. Cei 80 elevĭ şi eleve dela acéstă scólă erau îmbrăcaţĭ în haine de sĕrbătóre şi curaţĭ, de'ţĭ era mai mare dragulŭ a te uita la ei. Scóla împodobită cu verdeţurĭ şi cu florĭ, poporŭ numĕrosŭ, care ne mai avêndŭ locŭ în sala şcólei, sta înbulditŭ pe la uşĭ şi ferestri.

Din *religiune* fiă-care şcolarŭ, dela celŭ mai micŭ până la celŭ mai mare, a rĕspunsŭ limpede, cu curagiu şi la înţelesŭ nu numai la întrebările învĕţătorului, ci şi la singuraticele obiecţiunĭ ale ascultătorilorŭ, ce erau de faţă, dovedindŭ, că suntŭ stăpânĭ pe cunoscinţele lorŭ.

După religiune urmà *învĕţămêntulŭ intuitivŭ*, din care chiar şi copiiĭ benevolĭ, mai tinerĭ de 6 anĭ, rĕspundeau cu tótă precisiunea. Privirile, atenţiunea şi judecarea cea dréptă a elevilorŭ au fostŭ de admiratŭ.

Urmà *limba română* şi maghiară. *Chiar şi celŭ mai micŭ copilŭ începĕtorŭ scia ceti şi încă la înţelesŭ*; asemenea *fiăcare era în stare a scrie orĭ ce i-se dicta.*

Unŭ asemenea progresŭ l'a sciutŭ fórte bine apreţui M. O. D. *Ioanŭ Orga*, vice-rectorulŭ seminariului archidiecesanŭ din Blaşiu, care fiindŭ de faţă şi convingêndu-se însuşĭ, că nu se aflà în acéstă şcólă copilŭ, care sĕ nu scie ceti şi scrie, şi încă bine şi la înţelesŭ, răpitŭ de bucuriă luà cuvêntulŭ, pentru a rosti celorŭ de faţă o vorbire, care electrisà inimile copiilorŭ şi stórse lacremĭ din ochii părinţilorŭ şi ai celorŭ, ce erau de faţă. *D-sa dăruì tot odată 10 fl.* cu scopulŭ, ca cu jumĕtate din ei sĕ se cumpere cărţĭ şi unelte de scrisŭ pe séma copiilorŭ sĕracĭ, ér cu restulŭ de 5 fl. sĕ se pună basă la unŭ fondŭ de premii pentru copii. Pentru acestŭ fondŭ dăruì şi M. O. D. vice-protopopŭ 5 fl., pentru ceea ce în numele comunei bisericescĭ vinŭ a esprima marinimoşilorŭ dăruitorĭ căldurósă mulţămită.

După o pausă de câte-va minute urmà esamenulŭ din socotélă séu *matematică*. Cele 4 operaţiunĭ matematice băeţii le sciau pe deplinŭ; cu precisiune admirabilă sciau ei sĕ-ţĭ rĕspundă la diferite întrebărĭ din viéţa practică şi sĕ-ţĭ facă socotéla atâtŭ numai aşa, din minte, câtŭ şi cu numerĭ la tablă.

După acestea se esaminară băeţii din celelalte obiecte prescrise, se cetiră clasificaţiunile şi în urmă s'au împărţitŭ ca premii între scolarĭ şi scolăriţe 8 fl. 50 cr.“

După acestea credemŭ, că nu mai e lipsă sĕ publicămŭ laudele, ce le aduce corespondentulŭ nostru bravului învĕţătorŭ din Sâncelŭ, d-lŭ *Teodorŭ Pănăḑianu*, deórece lauda d-sale este esprimată aci prin fapte. Sĕ trăiéscă!

Cricăulŭ.

Din incidentulŭ petrecerei, ce s'a datŭ la Cricău în Dumineca Mironosiţelorŭ, cum şi a unei alte petrecerĭ, ce este în prospectŭ a se da acolo în ḑiua a doua de Rosalii, D-lŭ *Axente Severŭ* ne trimite următórea descriere a Cricăului:

Cricău, Maiu 1890.

Comuna Cricău este situată între Teuşŭ, Alba-Iulia şi Ighiu, într'o vale romantică, care rivaliséză cu Valea Haţegului.

Cricăulŭ este încunjuratŭ de două părţĭ cu vii şi grădinĭ frumóse, spre nordŭ e dominatŭ de pădurĭ şi munţĭ, de-asupra cărora se ridică *cetatea*, care dominéză întrégă Transilvania despre méḑăḑi şi din alŭ căreia vêrfŭ, fiindŭ timpulŭ seninŭ, se vede Deva, Orăştia, Sebeşulŭ, Miercurea, Sibiiulŭ, Mediaşulŭ, Sighişóra, Făgăraşulŭ, Vinţulŭ şi Têrgu-Murĕşului. In depărtare de o oră şi jumĕtate e situată cetatea Alba-Iulia, care are pentru noi atâtea reminiscenţe plăcute şi neplăcute.

Cricăulŭ, după mine, a fostŭ óre-când coloniă germană, precum arată chiar numele lui de *Krigsau*, ceea ce probéză alte trei nume, d. es. *Cingău* dela Singau, care este o vale cu vii şi pădure, în care iérna véra se aude o melodiă de paserĭ încântătóre. In acéstă vale se isbiră mai întâi Românii cu Ungurii în 1848, înfrângêndŭ şi alungândŭ Românii cu mare perdere pe Ungurĭ, carĭ veniseră asupra lorŭ dela Aiudŭ.

Probéză mai încolo unŭ altŭ nume, „*Bogolóia*“, care este o poiană încunjurată de tóte părţile de munţĭ şi pădurĭ, şi în care asemenea, pe lângă alte paserĭ, mai cântă véra şi cocoşii de pădure, séu cum le ḑicemŭ noi: Huhureḑĭ. Numele „Bogolóia“ negreşitŭ, că vine dela „Vogel-au.“

Mai avemŭ şi a 4-a probă: „Bilagu“, unŭ feliu de căldare, închisă despre rĕsăritŭ, apusŭ şi méḑă-ḑi de pădurĭ şi unŭ mare dealŭ, în care se adăpostescŭ primă-véra şi tómna vitele nóstre de vênturĭ recĭ, ca „Crivĕţulŭ“ şi „Turdeanulŭ“. Şi acestŭ Bilagŭ fără îndoélă s'a chiămatŭ óre-când „Filager“ (cetesce: „Filoager“-bilag).

Tóte aceste locurĭ mândre, frumóse, romantice şi roditóre merită sĕ le véḑă fiă-ce omŭ de inimă şi iubitorŭ de cultură.

Ca sĕ se convingă cineva, că Cricăulŭ a fostŭ óre-când coloniă germană, mai avemŭ şi alte trei probe: a) Biserica reformată în stilŭ goticŭ, fórte frumósă, în miniatură aprópe aşa de frumósă, ca biserica dela Argeşŭ. b) Totŭ câmpulŭ Cricăului e cu fundamente tarĭ şi marĭ de pétră; orĭ unde vei cerca sĕ facĭ o fântână, o pivniţă, vei da de astfeliu de fundamente. c) Tipulŭ populaţiunei şi numele locuitorilorŭ, afară de familia Muntenescilorŭ, Lupşanescilorŭ şi Truţaescilorŭ, carĭ tóte dovedescŭ originea lorŭ germană.

Numele lorŭ, ca Iacşa, Dirbea, etc. precum şi fisonomiile lorŭ, ne arată, că suntŭ curatŭ de rassă germană. Cei ce nu vorŭ crede, sĕ vină sĕ véḑă.

Mai târḑiu Cricăulŭ din coloniă germană a devenitŭ aprópe coloniă maghiară, şi numele sĕu de Krigsau s'a prefăcutŭ în „Krako“. In documentele mai vechĭ, ce mĭ-au picatŭ în mână, era „Karko“. Noi Românii, cum şi Israeliţii, îi ḑicemŭ însĕ Cricău. Astfeliu doi Israeliţĭ vorbindŭ la olaltă nu ḑicŭ: sĕ mergemŭ la Krako, ci ḑicŭ: gehen wir nach Cricău“.

Astăḑĭ Cricăulŭ are o populaţiune de aprópe 1500 suflete, cu trei bisericĭ, cu trei şcóle, şi este o coloniă românéscă, cu escepţiune de 12 familii ungurescĭ vechĭ, reformate, şi 6 familii israelite, aşeḑate aicĭ dela 1848 încóce.

Cricăulŭ nu e numai romanticŭ, elŭ e şi historicŭ, pentru-că în Cricău a încheiatŭ pace Cloşca, unulŭ din campionii lui Horia.

Cei ce vorŭ lua parte la petrecerea, ce se va da aicĭ a doua ḑi de Rosalii, cei ce suntŭ iubitorĭ de romanticitate, de istoriă, de artele frumóse şi liberale, de musică, jocŭ şi petrecerĭ; pe lângă

De către séră domnulŭ fù încunosciinţatŭ că baia îi este gata şi domnulŭ s'a dusŭ sĕ se scalde. Cum se scălda, a băgatŭ de sémă, că 'n odaia de alăturĭ este cineva; întorcêndu-se către uşa odăei a strigatŭ:

„Hei, cine-i acolo? Daţi-mĭ iute papucii!“

Ivanŭ, căcĭ elŭ era în acea odaiă, i-a întinsŭ degrabă papucii, ér cismele le-a ascunsŭ în clipa aceea sub manta şi s'a cam mai dusŭ cu ele către casă.

„Ei, tată dragă,“ ḑise Ivanŭ către tată-sĕu după ce ajunse acasă, „lapădă-ţĭ opincile, pentru-că de-aicĭ înainte vei puté sĕ porţĭ cisme domnescĭ; écă-le!“

A doua ḑi diminéţa se scólă domnulŭ, dér cisme ca 'n palmă. A trimisŭ după Ivanŭ.

„Tu mi-ai furatŭ cismele?“ îlŭ întrebà.“

„Sĕ furŭ? Eu? — N'am furatŭ; dér mişelia eu am făcut'o,“ rĕspunse Ivanŭ.

„Mĕi, omŭ de nimica ce eştĭ, dér cum ai cutezatŭ tu sĕ furĭ?“ strigă domnulŭ scrîşnindŭ din dinţĭ.

„Dér nu însu-ţĭ m'ai învĕţatŭ, domnule,“ rĕspunse Ivanŭ, „că chiar décă aşŭ fura, totŭ trebue sĕ mĕ îngrijescŭ de părinţii mei? Eu n'am vrutŭ sĕ'ţĭ calcŭ porunca.“

„Décă aşa stă lucrulŭ,“ ḑise domnulŭ, „atuncĭ trebue sĕ'ţĭ poruncescŭ, sĕ-'mĭ furĭ boulŭ ălŭ negru dela plugŭ; décă'lŭ vei fura, capeţĭ dela mine 100 de ruble, — ér décă nu, 100 de bice îţĭ voiu trage pe spate.“

„Bine, domnule,“ ḑise Ivanŭ şi se repeḑi numai decâtŭ spre satŭ, furà de undeva unŭ cocoşŭ, îlŭ ciupeli de pene şi se grăbì cu elŭ la câmpŭ acolo unde erau slugile domnului. Ajungêndŭ acolo se puse într'o brazdă, ridică o gliă şi puse cocoşulŭ sub ea, éră elŭ se ascunse în tufişulŭ din apropiere. Când slugile întórseră cu plugulŭ şi ajunseră la brazda, unde era ascunsŭ cocoşulŭ ciupelitŭ, glia se mişcà dela loculŭ ei şi cocoşulŭ începù sĕ fugă către tufişŭ.

„Ce felŭ de minune amŭ desgropatŭ noi?“ strigară slugile, când vĕḑură cocoşulŭ, şi alergară după elŭ. Indată-ce Ivanŭ vĕḑù, cum fugŭ slugile ca nebunĭ după cocoşŭ, alergà într'unŭ sufletŭ până la plugŭ, tăià códa unui bou, o puse în gura celuilaltŭ bou, ér pe boulŭ celŭ negru îlŭ desjugà şi'lŭ mânà către casă...

Slugile goniră multŭ cocoşulŭ, dér nu l'au pututŭ prinde, şi când se întórseră, nicĭ urma boului negru nu se mai vedea, ér celui surŭ îi lipsia códa.

„Ei, fêrtate!“ dicea unulŭ către altulŭ, „până ce noi fugiamŭ după minunea aia, Caila a mâncatŭ pe Negru, ér celui surŭ i-a ruptŭ códa.“

Ce sĕ facă bietele slugĭ? Căindu-se amarŭ, merseră la domnulŭ lorŭ sĕ'lŭ rége de iertare.

„Iartă-ne, stăpâne, dér unŭ bou a mâncatŭ pe celalaltŭ.“

„Nebunĭ şi fără de minte'“ strigà asupra lorŭ domnulŭ. „Unde-aţĭ vĕḑutŭ, unde-aţĭ auḑitŭ voi vre-odată, sĕ fi mâncatŭ unŭ bou pe celalaltŭ? — Chiămaţĭ aicĭ pe Ivanŭ!“

Slugile chiămară pe Ivanŭ.

„Tu ai furatŭ boulŭ?“ îlŭ întrebà domnulŭ.

„Eu, domnule!“

„Şi unde l'ai dusŭ?“

„L'am tăitaŭ; pielea am vêndut'o, ér carnea o voiu folosi-o pentru hrănirea părinţilorŭ mei.“

„Ei, flăcăule“, ḑise domnulŭ, „étă aicĭ suntŭ cele 100 de ruble. Dér acum sĕ'mĭ furĭ pe iubitulŭ meu murgŭ, care este păḑitŭ cu trei uşĭ, încuiate cu şése marĭ zăvóre. Décă 'lŭ furĭ, capeţĭ dela mine 200 de ruble, décă nu, 200 de bice.“

„Bine, domnule, îlŭ furŭ“, rĕspunse Ivanŭ.

Séra târḑiu se furişà Ivanŭ în curtea domnului, merse în odaia de dinainte.... acolo nu era nicĭ unŭ sufletŭ de omŭ, se uità jurŭ împrejurulŭ odăii şi vĕḑù atêrnate hainele domnului pe unŭ cuierŭ. Le-a luatŭ, s'a îmbrăcatŭ cu o manta îşĭ îndesà o păláriă în capŭ şi eşi afară în coridorŭ strigândŭ visitiilorŭ:

„Hei, băeţĭ, înşeuaţi'mĭ iubitulŭ meu murgŭ şi aduceţi-lŭ aicĭ!“

Visitii şi sluga dela cai gândiau, că într'adevĕrŭ audŭ vocea stăpânului lorŭ; alergară în grajdŭ, descuiară cele trei uşĭ cu şése zăvóre, înşeuară calulŭ într'un

bucuria şi plăcerea, ce vorŭ avé-o vĕdêndŭ aceste locurĭ, vorŭ avé şi mulţumirea de a contribui cu obolulŭ lorŭ la zidirea unei bisericĭ românescĭ.

Esamenulŭ de calificaţiune învĕţătorescŭ.

Consistorulŭ archidiecesanu din Sibiiu a adresatŭ următorulŭ circularŭ către tóte oficiile protopresbiterale din Archidiecesa Transilvaniei.

Pentru facerea esamenului de cualificaţiune învĕţătorescŭ în anulŭ acesta se pune terminŭ pe ḑiua de 30 Iuniu a. c. st. vechiu şi cele următóre.

La facerea esamenului de cualificaţiune se vorŭ admite acei candidaţĭ, carĭ au absolvatŭ studiile teologice séu pedagogice într'unŭ instituitŭ publicŭ; asemenea toţĭ învĕţătorii aplicaţĭ în modŭ provisoriu, carĭ n'au încă testimoniu de cualificaţiune, au servitŭ însĕ ca învĕţătorĭ cu bunŭ succes mai mulţĭ anĭ de ḑile în fine şi individii, carĭ au studiatŭ pe cale privată, şi potŭ documenta după studiele făcute capabilitatea de a suporta cu succesŭ acestŭ esamenŭ.

Candidaţii reieptaţĭ odată, la vreunulŭ din esamenele din anii trecuţĭ, au a suplica din nou pentru repeţirea esamenului.

Cererile pentru admitere trebue sĕ fiă întrate la consistoriulŭ archidiecesanŭ prin concernentele oficii protopresbiterale séu şi deadreptulŭ, până la 10 Iuniu a. c. st. vechiu, şi suntŭ a se instruì:

a) cu carte de botezŭ; b) cu testimoniu despre studiele percurse; c) cu testimoniu despre practica învĕţătorescă şi succesulŭ sub decursulŭ aceleia; d) cu adeverinţă dela comitetulŭ parochialŭ despre purtarea morală; e) eventualŭ cu alte documente recomândătóre; f) cu o scurtă descriere a vieţii, din care sĕ fiă evidente fasele mai însemnate din viéţa candidatului.

Cererile întrate după terminulŭ indicatŭ nu vorŭ fi luate în considerare.

Décă dela absolvarea studiului până la întrarea în funcţiune de învĕţătorŭ a trecutŭ unulŭ séu mai mulţĭ anĭ, séu décă sub decursulŭ serviciului învĕţătorescŭ s'a întêmplatŭ vre-o întrerupere, se va documenta cu atestatŭ modulŭ de vieţuire şi ocupaţiunea suplicantului sub durata întrerumperei funcţionărei.

Invĕţătorii actualĭ, carĭ au depusŭ esamenulŭ din limba maghiară, la vre-o preparandie de statŭ, vorŭ aclude la suplică dipioma lorŭ din limba maghiară, în originalŭ.

In specialŭ e de a se aclude fiăcărei cererĭ de admitere tacsa esamenului de 10 fl., prescrisă în statutulŭ organicŭ § 125, dela care se potŭ dispensa numai acei individĭ, carĭ prin atestatulŭ dela oficiulŭ comunalŭ, vidimatŭ şi de oficiulŭ parochialŭ, vorŭ documenta totala lipsă de orĭ ce avere, arĕtându-se totodată şi suma salariului învĕţătorescŭ ce'lŭ au.

Escepţionalŭ se admitŭ la facerea acestui esamenŭ şi elevii din cursulŭ III alŭ secţiunei teologice, şi pedagogice dela institutulŭ nostru archidiecesanŭ, avêndŭ a-şĭ presenta la 29 Iunie a. c. absolutoriulŭ despre absolvarea cursurilorŭ de trei anĭ.

Oficiele protopresbiterale se însărcinéză, ca intimândŭ câte unŭ esemplariu din acestŭ circulariu tuturorŭ învĕţătorilorŭ, pe carĭ îi privesce, sĕ-i îndatoreze în specialŭ, ca până la terminulŭ indicatŭ sĕ-şĭ aşternă cererile instruite conformŭ acestui circulariu.

Posturĭ de profesorĭ.

La şcólele medii române gr. ort. din Braşovŭ suntŭ a se ocupa următórele posturĭ: 1). unŭ postŭ de profesorŭ gimnasialŭ cualificatŭ conformŭ art. de lege XXX din 1883 pentru limba latină şi altŭ studiu, care se póte grupa cu acéstă limbă conformŭ regulamentului ministerialŭ pentru esamenele profesorilorŭ dela şcólele medii. 2). unŭ postŭ de profesorŭ gimnasialŭ cualificatŭ conformŭ art. lege XXX din 1883 pentru limba maghiară şi altŭ studiu, care se póte grupa cu acéstă limbă conformŭ regulamentului ministerialŭ pentru esamenele profesorilorŭ dela şcólele medii: 3). unŭ postŭ de profesorŭ la şcóla reală şi comercială cualificatŭ conformŭ art. leg. XXX din 1883 pentru limba germană şi altŭ studiu, care se póte grupa cu acéstă limbă conformŭ regulamentului ministerialŭ pentru esamenele profesorilorŭ dela şcólele medii.

Pentru ocuparea acestorŭ posturĭ se escrie concursŭ cu terminŭ *până la 31 Maiu 1890 st. v.* Concurenţii vorŭ adresa petiţiunile lorŭ către Eforia numitelorŭ şcóle, instruite cu documentele: a). că suntŭ Românĭ şi de religiune gr. or.; b). că au purtare bună atâtŭ în privinţa moralităţii, câtŭ şi în relaţiunile civile; c). că suntŭ de constituţiune firmă şi deplinŭ sănĕtoşĭ; d). că au cualificaţiunea prescrisă de legea de instrucţiune art. XXX din 1883 §§ 29, 30, 61, 62.

Emolumentele împreunate cu aceste posturĭ suntŭ: până la obţinerea decretului de profesorŭ ordinarŭ (conformŭ cu § 30 din legea de instrucţiune din anulŭ 1883) salariulŭ anualŭ de 800 fl. v. a., ér după denumirea de profesorŭ ordinarŭ salariulŭ anualŭ de 900 fl.; cuincueniulŭ de 50 fl., care se repetéză de 5 orĭ, 130 fl. relutulŭ de cuartirŭ cu dreptŭ de înaintare la relutulŭ de cuartirŭ de 170 fl. pe anŭ şi dreptŭ de pensiune conformŭ statutelorŭ.

Concurenţii, carĭ pe lângă cualificaţiunea prescrisă vorŭ documenta, că au servitŭ celŭ puţinŭ trei anĭ la alte institute medii de crescere şi de învĕţămêntŭ, potŭ fi aleşĭ profesori ordinarĭ, recunoscêndu-li-se pentru pensionare şi pentru diferitele emolumente trei anĭ din serviciulŭ lorŭ anteriorŭ.

Concurenţii vorŭ declara în petiţiunile lorŭ, că se vorŭ supune legilorŭ nóstre bisericescĭ şi şcolare, precumŭ şi normativelorŭ şi dispositiunilorŭ speciale ale acestorŭ institute, ce suntŭ în vigóre séu se vorŭ face în decursulŭ timpurilorŭ.

Literatură.

La subscrisulŭ se află:

1). *Istoria revelaţiunei divine* tom. I. cu preţu redusŭ de 2 fl. esemplarulŭ. 2). *Istoria revelaţiunei divine* tom. II. cu 2 fl. esemplarulŭ. 3). *Predice popularĭ pe tóte duminecile anului*, tom. I şi II, cu 2 fl. esemplarulŭ. 4). *Predice popularĭ pe tóte sĕrbătorile* cu 1 fl. esempl. 5). *Predice ocasionalĭ* pentru diverse ocasiunĭ, cu 1 fl. esemplarulŭ.

Doritorii de a avé aceste opurĭ sĕ binevoiéscă a se adresa la subscrisulŭ în Blaşiu trimiţêndŭ 1 fl. 5 cr. pentru câte-unŭ esemplarŭ din predice, ér din istoria revelaţiunei divine câte 2 fl. 5 cr., în care preţŭ li-se va trimite opulŭ francatŭ.

Blaşiu, în 11 Maiu 1890.

Gavrilŭ Popŭ,
canonicŭ metr.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulŭ de coresp. biuroului din Pesta.)

München, 17 Maiu. Prinţulŭ regentŭ a adresatŭ archiepiscopului de aci unŭ autografŭ, în care'şĭ esprimă sincera sa părere de rĕu, pentru intenţionata ţinere a congresului catolicilorŭ germanĭ aci, fiindcă ţinerea lui nu e potrivită a obţiné şi a întări aci pacea, care e dorită urgentŭ de toţĭ câţĭ cugetă în linişte din tóte cercurile. Via mea dorinţă, ḑice autografulŭ, este ca, înainte de a avé eu în vedere alte mĕsurĭ, potrivitŭ drepturilorŭ şi datorinţelorŭ mele pentru ocrotirea păcii, sĕ vĕ consultaţĭ încă odată cu bărbaţii de frunte catolicĭ, mai alesŭ cu capitululŭ, şi sĕ'mĭ arătaţĭ câtŭ mai curêndŭ resultatulŭ consultărilorŭ.

Berlinŭ, 17 Maiu. Proiectulŭ militarŭ, după-ce a vorbitŭ Caprivi pentru elŭ, a fostŭ datŭ unei comisiunĭ de 28 membri.

Viena, 17 Maiu. In camera seniorilorŭ, cu ocasiunea desbaterii asupra proiectului privitorŭ la împuternicirea băncii austroungare de a escompta pe warante, ministrulŭ de finanţe rostì o vorbire socială-politică, care a fostŭ o desaprobare a enunciaţiunei sociale-politice de deunăḑĭ, ce a făcut'o ministrulŭ de agricultură în camera deputaţilorŭ.

Caracterulŭ.*)

Formarea caracterului.

I. Influenţa familiei.

Familia s'a numitŭ cu dreptŭ cuvêntŭ celula vieţei popórelorŭ. — Cicero (de oficiis 1,17) o numesce, cea dintêiu tréptă a societăţii, căcĭ din familiă se forméză comuna, din comună statulŭ şi din state omenirea. După cum tóte bólele trupului omenescŭ se nascŭ din stricăciunea ţĕsăturei lui celulare, aşa şi statulŭ sufere, décă în familiile particulare nu mergŭ lucrurile cum arŭ trebui sĕ mérgă. Familia e isvorulŭ din care rĕsarŭ curenturile capitale conducĕtóre ale timpului şi legile nu suntŭ decâtŭ o reoglindare în mĕsură mai mare a moravurilorŭ familiei.

Casa părintéscă este pentru toţĭ, carĭ se bucură de ea, şcóla cea dintâiu şi cea mai însemnată a caracterului. Aicĭ sufletulŭ celŭ nedesvoltatŭ alŭ copilului primesce impresiunile, carĭ îi dau direcţiune decisivă, orĭ spre bine, orĭ spre rĕu — direcţiune care mai târḑiu numai fórte cu greu, séu de locŭ, nu se póte schimba, precum vedemŭ la unŭ arbore, că până e tênĕrŭ îlŭ poţĭ încovoia cum îţĭ place, ér după ce se îmbătrânesce şi se întăresce nu'lŭ mai poţĭ încovoia. Crescerea copilului trebue dér sĕ se încépă fórte de cu vreme, ba chiar din ḑiua când vine pe lume. De aceea unŭ preotŭ la întrebarea unei mame, când se încépă cu crescerea copilului ei, care era de patru anĭ, i-a rĕspunsŭ: „Décă încă n'ai începutŭ până acuma ai perdutŭ patru anĭ.“

Dér chiar în casulŭ acesta se şi începuse crescerea, séu mai bine ḑisŭ influinţarea asupra copilului, prin tóte câte vĕḑuse şi auḑise până la patru anĭ, cum ḑice şi ḑicala Arabilorŭ: unŭ smochinŭ uitându-se la altulŭ rodesce. Copilulŭ, la pragulŭ vieţei, se vede încunjuratŭ de totŭ felulŭ de lucrurĭ, carĭ i-se parŭ totŭ aşa de minunate câtŭ şi de nouĕ. La începutŭ îşĭ cască numai ochii, încetŭ-încetŭ însĕ începe sĕ véḑă, sĕ observe, sĕ asĕmêneze, sĕ înveţe şi décă i-se dă o conducere bună face în scurtŭ timpŭ progresele cele mai admirabile. Lordulŭ Broughom a observatŭ, că unŭ copilŭ între luna a 18-a şi între a 30-a învaţă mai multŭ despre lumea vĕḑută, despre puterile sale

*) După Smiles-Rudow. A se vedé Nr. 96 alŭ „Gaz. Trans.“, din anulŭ curentŭ.

---

minutŭ şi'lŭ conduseră către coridorŭ. Hoţulŭ s'aruncà în spatele murgului, îlŭ lovì odată cu biciuşca şi du-te băiete de nu se mai vĕḑù, ci i-se auḑia numai tropoitulŭ.

In ḑiua următóre întrebà domnulŭ pe vizitii:

„Ei, şi ce mai face iubitulŭ meu murgŭ“?

Vedĭ bine, că ei nu-şĭ sciau da sémă de cele ce s'au întêmplatŭ; sciau numai sĕ spună, că erĭ séră cineva a încălecatŭ murgulŭ, şi că de bună sémă acelŭ cineva a fostŭ unŭ hoţŭ.

In urma urmelorŭ totŭ au trebuitŭ sĕ chieme érăşĭ pe Ivanŭ.

„Tu mi-ai furatŭ murgulŭ“? — grăì domnulŭ către Ivanŭ.

„Eu, domnule“, rĕspunse Ivanŭ.

„Şi unde-i?“

„L'am vêndutŭ!“

„Norocŭ ai avutŭ, că ţĭ-am poruncitŭ eu sĕ mi-lŭ furĭ. Écă aicĭ suntŭ cele 200 de ruble. Ei, dér sĕ-mĭ furĭ acum şi pe cantorulŭ, care scie sĕ farmece şi sĕ descânte, aşa că şi pe draculŭ l'ar scóte de orĭ-unde ar fi, necum sĕ nu păcăléscă pe unŭ bietŭ de hoţŭ!“

„Ei, şi ce-mĭ plătescĭ pentru osteneléă?“

„Trebue-ţĭ 300 de ruble?“

— „Bine, îmĭ trebue, îlŭ voiu fura.“

„Dér décă nu-lŭ vei fura?

— „Sĕ facĭ ce-i vré cu mine!“

Domnulŭ apoi chiămà la elŭ pe cantorulŭ şi'i spuse sĕ bage de sémă sĕ nu cumva sĕ fiă înşelatŭ de hoţŭ.

„Aibĭ grije“, îi ḑise elŭ, „rógă-te nóptea întrégă şi nu cumva sĕ închiḑĭ vre-unŭ ochiu. Ivanŭ hoţulŭ vré sĕ năpădéscă asupra ta!“

Bĕtrânulŭ cantorŭ se înspăimântà şi a începutŭ sĕ facă după cum l'a sfătuitŭ domnulŭ: sĕ nu dórmă, ci sĕ se róge.

Ivanŭ hoţulŭ venì la elŭ tocmai la mieḑulŭ nopţii, pe braţe c'unŭ sacŭ largŭ la gură şi se puse sub feréstra cantorului.

„Cine eştĭ omule bunŭ?“ ḑise cantorulŭ când a vĕḑutŭ pe Ivanŭ.

„Sunt ângerŭ din cerŭ... am venitŭ, ca sĕ te ducŭ de viu în raiu!“ rĕspunse Ivanŭ cu voce prefăcută argintiu şi smeritŭ. „Bagă-te iute în saculŭ ăsta!“

Hĕbĕuculŭ de cantorŭ se băgà în sacŭ, ér hoţulŭ legà bine gura sacului, îlŭ trântì pe-unŭ umĕrŭ şi hai cu cantorulŭ în turnulŭ bisericei. Cantorului îi părea drumulŭ prea lungŭ, fiindcă Ivanŭ abia putea sĕ'lŭ ducă în raiu. Când ajunseră în turnulŭ bisericei cantorulŭ îi ḑise lui Ivanŭ:

„Când sosimŭ odată în raiu?“

„Acuşĭ, vei vedé“, rĕspunse Ivanŭ, „de altfelŭ sĕ scii, că drumulŭ la începutŭ deşi a fostŭ lungŭ, a fostŭ însĕ netedŭ, mai târḑiu însĕ va fi fórte gronţurosŭ“

Tocmai când ḑicea Ivanŭ acestea, ajunseră în vêrfulŭ turnului, de unde Ivanŭ a lăsatŭ saculŭ cu cantorulŭ în voia lui pe trepte la vale.

Calea acésta nu i-o fi căḑutŭ pré bine bietului cantorŭ, care când se oprì din josŭ de scărĭ începù sĕ ofteze ḑicêndŭ:

„Adevĕrŭ a grăitŭ ângerulŭ: mai nainte a fostŭ netedŭ drumulŭ, dér acum spre sfîrşite ḑĕu că pré fù gronţurosŭ.“

„Răbdarea aduce rose“, ḑise Ivanŭ, şi ḑicêndŭ acestea ridicà saculŭ şi-lŭ acăţà de unŭ gardŭ aprópe de uşa cimiteriului; — apoi luà o nuia bună de plopŭ, o puse lângă sacŭ şi scrise pe pórtă: „Cine trece pe aicĭ şi nu va da de trei orĭ cu nuiaua asta în sacŭ, sĕ fiă afurisitŭ!“

Şi într'adevĕrŭ, toţĭ câţĭ treceau pe acolo dau de câte trei-orĭ cu nuiaua în sacŭ, adecă în cantorŭ.

Din întêmplare a trecutŭ şi domnulŭ pe acolo, şi îndată ce vĕḑù saculŭ, întrebà speriatŭ:

„Ce felŭ de sacŭ e acolo? Luaţi'lŭ şi desfaceţi-lŭ“.

Indată ce desfăcură saculŭ, spre mirarea tuturora celorŭ ce erau de faţă, eşì cantorulŭ din elŭ.

„Dér tu cum ai ajunsŭ aicĭ?“ îi ḑise domnulŭ. „Nu ţi-am spusŭ eu sĕ aibĭ grijă, şi totuşĭ te-ai lăsatŭ a fi batjocuritŭ? Ei, ce sĕ ḑicŭ? Sĕ ḑicŭ că-mĭ pare rĕu? Ba ḑĕu nu, nu'mĭ pare rĕu, pentru-că din prostia ta îmĭ lunecă érăşĭ din buzunarŭ 300 de ruble!“ *H.*

proprii, despre natura altorŭ corpurĭ şi chiar despre spiritŭ, despre alŭ lui propriu, ca şi despre alŭ altora, decâtŭ în totŭ timpulŭ celălaltŭ alŭ vieţei sale. Şi aceste cunoscinţe suntŭ cele mai de lipsă; fără de ele omulŭ nu póte trăì şi nu le póte înlocuì nicĭ cu cea mai estinsă învĕţătură.

Richter ḑice, în cartea sa despre crescere: Pentru copilŭ timpulŭ celŭ mai însemnatŭ este, când începe a se forma şi a căpĕta colóre în societate cu alţii. Fiăcare crescĕtorŭ, care vine mai târḑiu, are mai puţină influinţă dacâtŭ premergĕtorulŭ sĕu, pănă în cele din urmă, décă vomŭ privì întréga viéţă, ca unŭ institutŭ de crescere, celŭ ce călĕtoresce prin tótă lumea este mai puţinŭ influinţatŭ de tóte popórele, câte le-a vĕḑutŭ, decâtŭ de doica sa.

Causa o aflămŭ în îmboldulŭ de imitare, care se manifestă cu atâtŭ mai viu, cu câtŭ copilulŭ e mai tênĕrŭ, adecă cu câtŭ copilulŭ e mai puţinŭ de sine stătătorŭ şi mai primitorŭ şi impresionabilŭ de tóte. Precum celŭ dintâiu sêmţĕmêntŭ de bucuriă, de întristare, de fericire séu de nefericire formézǎ aşaḑicêndŭ fondulŭ tabloului întregei vieţĭ a omului, aşa şi primulŭ îmboldŭ, ce'lŭ primesce voinţa copilului, este celŭ mai tare, ba de multe orĭ celŭ hotărîtorŭ.

Deşi în omŭ este o putere de sine stătătóre, care îlŭ pune în stare, de a se desvolta într'o mĕsură órecare independentŭ de lumea din afară şi de-a înfluinţa însuşĭ asupra ei, totuşĭ acea putere trebue sĕ fiă mai întâiu deşteptată din somnulŭ copilăriei. Nicĭ înţeleptulŭ şi cugetătorulŭ celŭ mai nobilŭ şi putернicŭ nu se va puté ferì pentru durată de influinţele societăţii rele, ce'lŭ încunjură, cu câtŭ mai puţinŭ se va puté ferì de aceste influenţe fragedulŭ copilŭ, alŭ căruia sufletŭ nu'lŭ păzescŭ de relele influinţe nicĭ principiile, nicĭ esperienţele!

Astfelŭ familia, în care crescŭ copiiĭ, va avé asupra lorŭ o influinţă bună séu rea, după cum e puterea, ce domnesce în familiă. Şi cine domnesce întrênsa? Găzdóia cea cu bune moravurĭ şi cu bună purtare, *mama copiilorŭ*, ea este care domnesce înţeleptŭ în cerculŭ familiei.

De aceea ḑice George Herbert cu dreptŭ cuvêntŭ: O mamă bună preţuesce câtŭ o sută de dascălĭ, ea este stéua conducĕtóre a familiei, asupra căreia se îndréptă ochii tuturorŭ, ea învaţă pe copii înainte de ce mergŭ la şcólă şi nu-i învaţă numai cu cuvinte, ci, ceea ce e neasĕmĕnatŭ mai multŭ, îi învaţă prin esemplulŭ şi modelulŭ ei, care neavêndŭ cuvinte e multŭ mai elocentŭ şi convinge mai bine, decâtŭ cele mai frumóse vorbe. Décă cuvêntulŭ şi esemplulŭ suntŭ în contraḑicere unulŭ cu altulŭ, totŭ-déuna se urmézǎ esemplulŭ, şi décă esemplulŭ este rĕu nu numai că suntŭ de prisosŭ dojenile de a înbrăţişa virtutea, dér suntŭ chiar stricăcióse, căcĭ producŭ viţiulŭ celŭ mai detestabilŭ, făţărnicia. Şi copiiĭ sciu sĕ judece lipsa de consecenţă logică şi descoperŭ fórte curêndŭ contraḑicerile între cuvinte şi fapte. Predica ce a ţinut'o unŭ călugărŭ, cu gâsca furată ascunsă în mânecă, n'a plătitŭ multŭ.

Prin imitare caracterulŭ se influinţézǎ încetŭ, încâtŭ abia se bagă de sémă, dér în fine în modŭ decisivŭ. Faptele singuratice potŭ sĕ se pară de totŭ micĭ şi neînsemnate, ca şi unŭ fulgŭ de zăpadă, care în sine nu e nimicŭ, dér lavina, care troenesce sate întregĭ, nu constă din nimicŭ alta, decâtŭ din nenumĕraţĭ fulgĭ de zăpadă. Astfelŭ din multe fapte singuratice se face unŭ obiceiu, din obiceiurĭ caracterulŭ şi acesta dă direcţiune întregei vieţĭ a omului.

Aşa dintr'o casă, unde domnesce spiritulŭ iubirei şi alŭ împlinirei datoriilorŭ, unde capulŭ şi inima nu se batŭ între olaltă, ci se întregescŭ reciprocŭ, va eşi o generaţiune sĕnătósă, muncitóre, fericită şi capabilă de a călca în numele strĕbunilorŭ, de a se stăpânì pe sine însăşĭ şi a contribuì spre binele conaţionalilorŭ şi alŭ omenirei.

Avêndŭ copiiĭ însĕ înaintea ochilorŭ lorŭ numai nesciinţă, cruḑime şi egoismŭ, ei pe nesêmţite vorŭ primì aceleaşĭ însuşirĭ şi vorŭ devenì cu atâtŭ mai periculoşĭ societăţii, cu câtŭ vorŭ fi espuşĭ mai multorŭ seducerĭ şi ispite, mai alesŭ în oraşe. Aristipŭ ḑise: „Lasă ca pe copilulŭ tĕu sĕ ţi-lŭ créscă unŭ sclavŭ şi în locŭ de unŭ sclavŭ vei avé doi.“ (Va urma.)

EDUCAŢIUNE.

Reproducemŭ cuprinsulŭ următórelorŭ lucrărĭ, ce ni-s'au trimisŭ spre publicare:

Educaţiunea intelectuală. Omulŭ, care nu-şĭ cultivă mintea, înţelegerea şi inima sa, nu numai că e nefericitŭ, ci nefericesce şi pe alţii. De-ar avé cineva unŭ trupŭ orĭ-câtŭ de sdravĕnŭ şi sănĕtosŭ, décă mintea, înţelegerea şi inima lui nu suntŭ luminate şi cultivate prin şcólă, nu póte sĕ ḑică, că este fericitŭ, pentru-că elŭ nu este în stare sĕ cunóscă şi sĕ simţă în ce constă adevĕrata fericire. Asemenĭ părinţĭ, fiindŭ înşişĭ nefericiţĭ, de sine se'nţelege, că nu suntŭ în stare a-'şĭ ferici nicĭ familia; ba din contră, prea adese-orĭ se'ntêmplă, că vrêndŭ s'o fericéscă, o nefericescŭ.

Celŭ dintâiu chiămatŭ a lumina şi cultiva mintea, înţelegerea şi inima omului, şi prin acésta a-lŭ pune în stare de a puté fi fericitŭ, este *învĕţătorulŭ*. Deórece însĕ la desvoltarea şi cultivarea orĭ-cărui simţĕmêntŭ omenescŭ contribue în prima liniă esemplulŭ crescĕtorului, de sine urmézǎ, că învĕţătorulŭ pentru a puté da copiilorŭ o adevĕrată educaţiune intelectuală, morală şi religiósă, se recere mai ântâi de tóte sĕ fiă elŭ însuşĭ esemplu viu atâtŭ pentru ómenii cei marĭ, câtŭ şi pentru copiiĭ lui încredinţaţĭ. Invĕţătorulŭ are sĕ fiă moralŭ, religiosŭ, credinciosŭ şi plăcutŭ, sĕ nu scandaliseze pe alţii, sĕ încunjure petrecerile destrĕbălate şi sĕ-'şĭ iubéscă şi stimeze legea şi neamulŭ sĕu totŭ-déuna şi în tóte împrejurările. — *T. Albani*, învĕţătorŭ.

Atragerea copiilorŭ la şcólă. Pentru-ca învĕţătorulŭ sĕ pótă face pe şcolarĭ, ca aceştia sĕ cerceteze şcóla regulatŭ şi cu plăcere, trebue sĕ se siléscă a îndrepta următórele rele, carĭ împedecă, orĭ înstreinézǎ pe copii dela cercetarea şcólei. Anume:

1. *Frica copiilorŭ de învĕţătorŭ.* Mulţĭ părinţĭ au réua datină, că înfrică pe copiiĭ lorŭ cu „dascălulŭ“, pe care îlŭ înfăţişézǎ înaintea copiilorŭ lorŭ ca pe spaima séu gróza satului: „Lasă numai, că vine dascălulŭ şi te dau eu pe mâna lui!“ — „Te-a învĕţa pe tine dascălulŭ? — „Fă numai fă, că-i ajunge tu pe mâna dascălului şi apoi sciu că nu-i mai face de astea!“ Prin asemenea vorbe nechibzuite părinţii înplântă în inima micilorŭ copilaşĭ frică şi grózǎ faţă cu acela, cătră care tocmai din contră ar trebui sĕ-i îndulcéscă. Astfeliu stândŭ lucrulŭ, nu e mirare, că copiiĭ se apropiă de şcólă cu frică şi cu cutremurŭ, ca şi cătră unŭ locŭ de osîndă, pe care cércă a-lŭ încunjura şi décă potŭ îlŭ şi încunjură.

Pentru înlăturarea acestui rĕu, învĕţătorulŭ înadinsŭ va căuta sĕ se întêlnéscă cu copiiĭ, cercându-i chiar si pe la casele părinţilorŭ lorŭ. Intêlnindu-i, va căuta, prin cuvinte dulcĭ şi blânde, ca sĕ le câştige iubirea, ér după ce vorŭ veni la şcólă, se va acomoda lorŭ. Cu copiiĭ învĕţătorulŭ are sĕ fiă copilŭ: La începutŭ îi va distrage mai cu sémă cu jucărìi, carĭ nobilitézǎ inima şi simţirile, şi numai mai rarŭ le va da ocupaţiunĭ mai serióse. Astfeliu va purcede învĕţătorulŭ treptatŭ, întroducêndu-i din ce în ce mai multŭ în sfera studielorŭ serióse. Prin acésta învĕţătorulŭ va face copiilorŭ plăcute órele de şcólă; ei îlŭ vorŭ privi ca pe unŭ părinte iubitŭ şi ca pe unŭ nedespărţitŭ tovarăşŭ alŭ lorŭ. La şcólă vorŭ alerga copiiĭ cu dragŭ, deórece sciu, că aci îi aştéptă bunulŭ lorŭ învĕţătorŭ, cu plăcutele sale jucării şi învĕţăturĭ.

2). *Nesciinţa şi nepăsarea părinţilorŭ faţă de şcólă.* Părinţii nepriceputĭ, cufundaţĭ fiindŭ în întunereculŭ nesciinţei şi neputêndŭ preţuì binecuvêntatele róde ale şcólei, în multe casurĭ ei înşişĭ suntŭ duşmanii fericirei copiilorŭ lorŭ: „De ce sĕ-mĭ mai dau copilulŭ la şcólă, că sciu că nu se va face popă din elŭ?!“ — „Eu n'am mai umblatŭ la şcólă, dér pentru aceea totŭ între aleşii satului am fostŭ; numai aşa sĕ fiă şi Ioniţă alŭ meu!“ O fi fostŭ dumnia-lui între aleşii satului, căcĭ pe vremea aceea nu prea erau ómenĭ cu carte; ei, dér Ioniţă de bună-sémă nu va fi, căcĭ pe când Ioniţă va fi mare, pe atuncĭ între aleşii satului nu vorŭ mai puté întra ómenĭ, carĭ sĕ nu scie carte, şi décă nu vorŭ sci carte Românii, în loculŭ lorŭ vorŭ întra Jidovii şi alţĭ streinĭ, şi apoi ce e vai acum, atuncĭ şi mai vai va fi. De aceea facŭ unŭ lucru fórte nesocotitŭ părinţii, carĭ înstrăinézǎ pe copiiĭ lorŭ de şcólă prin asemenea vorbe.

In astfelŭ de casurĭ învĕţătorulŭ se va silì a impune părinţilorŭ prin propria sa purtare blândă şi înţeléptă, predomnindŭ asupra aplecărilorŭ rele, observândŭ cu stricteţă regulele disciplinei şi moralei şi premergêndŭ cu esemplu în tóte virtuţile creştinescĭ. Prin o viéţă plină de activitate, prin sinceritate, înţelepciune, prevenință, prin o conversaţiune fină şi plăcută, învĕţătorulŭ îşĭ va câştiga iubirea poporului, pe care se va sili cu tótă ocasiunea a-lŭ lumina şi deştepta. Celŭ mai potrivitŭ mijlocŭ pentru acésta este, ca învĕţătorulŭ sĕ înfiinţeze aşa numita *„Şcólă pentru adulţĭ“*, séu pentru ómenĭ marĭ, la care în timpulŭ de iérnă sĕ ia parte tinerĭ şi bĕtrânĭ, feciorĭ şi fete de-o potrivă, întreţinêndu-i cu istorióre frumóse şi dându-le poveţe şi învĕţăturĭ plăcute şi folositóre celŭ puţinŭ de două orĭ în fiă-care sĕptĕmână, cum ar fi d. es. séra dela 7—10 óre, când ómenii noştri dela sate şi aşa n'au cu ce-'şĭ petrece timpulŭ. Véra însĕ s'ar puté continua acéstă şcólă în Duminecĭ şi sĕrbătorĭ. Poporulŭ, după-ce se va deda, va alerga la ea cu dragŭ, căcĭ lui îi place sĕ asculte povestirĭ povăţuitóre şi istorisirĭ frumóse, mai alesŭ décă acestea suntŭ luate din istoria naţională a glorioşilorŭ şi vitejilorŭ noştri moşĭ şi strămoşĭ. Prin nimicŭ nu poţĭ pĕtrunde mai cu înlesnire la inima omului, ca prin cântările nóstre bisericescĭ şi naţionale. De acésta va trebuì sĕ ţină sémă învĕţătorulŭ în şcóla de adulţĭ.

Décă însĕ poporulŭ n'ar vré cu nicĭ unŭ chipŭ sĕ cerceteze şcóla pentru adulţĭ, învĕţătorulŭ trebue sĕ facă, ca sĕ-i cerceteze şcóla pe ei. Va merge adecă elŭ însu-şĭ pe la ei, séra şi în sĕrbătorĭ, unde prin istorisirĭ şi povestirĭ alese şi bine chibzuite le va câştiga inima şi în schimbŭ va puté pretinde, ca sĕ vină şi ei la elŭ, ceea ce o vorŭ face bucurosŭ. Astfeliu încetulŭ cu încetulŭ învĕţătorulŭ fiă sigurŭ, că-şĭ va ajunge scopulŭ, formândŭ în urmă şcóla adultă, unde părinţii se vorŭ lumina şi luminându-se nu vorŭ mai înstrăina pe copiiĭ lorŭ dela cercetarea şcólei.

3. *Ura personală faţă de învĕţătorŭ.* Mulţĭ părinţĭ urĕscŭ pe învĕţătorŭ şi pentru ca sĕ-şĭ rĕsbune asupra lui, îşĭ nefericescŭ copiiĭ prin aceea, că nu-i lasă, orĭ îi disgustă de a merge la scólă.

In astfeliu de casurĭ învĕţătorulŭ sĕ-şĭ aducă aminte de ḑisa Sf. Scripturĭ: „Celui ce aruncă asupra ta cu petri, tu dă în elŭ cu pâne.“ Va pândi învĕţătorulŭ ocasiunea binevenită şi când va sci, că celŭ ce-lŭ urĕsce pe elŭ e în nĕcazŭ, orĭ în nenorocire, va fi primulŭ, care-lŭ va cerceta, îlŭ va mângăia şi décă va puté, îlŭ va ajuta. Făcêndŭ aşa, elŭ va muia inima chiar şi a celorŭ mai marĭ inimicĭ ai sĕi, carĭ îlŭ vorŭ iubi şi-lŭ vorŭ asculta în vecĭ.

4. *Sĕrăcia.* „Da-mĭ-aşŭ copilulŭ la scólă, dér nu potŭ că-i straiţa gólă.“

In asemenea împrejurărĭ, când adecă învĕţătorulŭ află, că părinţii din causa sĕrăciei nu-şĭ potŭ trimite copiiĭ la şcólă, pentru-că nu au cu ce-i încălţa, n'au haine de-ai îmbrăca etc., nu-i rĕmâne bietului învĕţătorŭ, decâtŭ sĕ cerce, nu cumva causa acestei estreme sărăcii provine din anumite patimĭ, cum ar fi d. e. beţia, lenea etc. Décă da, se va strădui prin aducerea de esemple şi prin sfaturĭ înţelepte ca sĕ delăture aceste patimĭ, va îndemna pe poporŭ la păstrare şi la economiă. Fericitŭ este învĕţătorulŭ, căruia i-a succesŭ a înfiinţa o *„cassă de păstrare şcolară“*, în care fiă-care lucrătorŭ sĕ depună o parte din câştigulŭ sĕu, din care la casŭ de nevoiă sĕ se pótă ajuta şi sĕ pótă cumpĕra copiilorŭ cele de lipsă pentru şcólă. Fericitŭ este învĕţătorulŭ, care a sciutŭ întroduce pe poporŭ în cunoscinţa unui nou ramŭ de câştigŭ, cum este d. e. industria de casă: împletirea de pălării de paie, de coşurĭ de trăsurĭ, coşărcăritulŭ etc., carĭ tóte aducŭ câştigŭ şi oferŭ ocupaţiunĭ în timpulŭ, când economia câmpului nu dă ocupaţiune, cum este în timpulŭ iernei şi în ḑilele ploióse de véră, când ómenii, nesciindŭ cum sĕ-şĭ pérdă vremea, mergŭ în cârcĭume, dau în cărţĭ etc.

In fine nu trebue sĕ uitămŭ, că de multe-orĭ şi înşişĭ învĕţătorii suntŭ causa necercetărei regulate a şcólei. Décă învĕţătorulŭ nu este regulatŭ, cum vorŭ puté sĕ fiă copiiĭ regulaţĭ?! De aceea ḑicŭ: Invĕţătorulŭ are sĕ fiă primulŭ, care va întra în şcólă, şi va fi ultimulŭ, care va eşi din şcólă. Elŭ trebue

sĕ fiă totŭ-déuna de ajunsŭ preparatŭ pentru obiectele, ce are a-le propune, sĕ se siléscă a'şĭ îmulţi cunoscinţele sale pedagogice prin cetirea regulată a celorŭ mai bune foi şi scrierĭ pedagogice, pentru-ca aşa sĕ-şĭ pótă ţiné şcóla totŭ-deauna la înălţime şi sĕ nu se lase a fi întrecutŭ de alţii, căcĭ prin acésta îşĭ espune şcóla dispreţului poporului sĕu, făcêndu-lŭ sĕ se înstreineze de ea.

Făcêndŭ astfeliu, fiă sigurĭ fraţii învĕţătorĭ, că nu vorŭ mai avé neplăcerea de a face atâtea arătărĭ pentru absenţe, nu vorŭ fi espuşĭ la atâtea neajunsurĭ, căcĭ poporulŭ îi va iubi, îi va stima, va face pentru ei orĭ-ce şi în totŭ modulŭ se va sili a le îndulci viéţa. —*Michailŭ Bobişiŭ*, învĕţătorŭ.

Din traista cu minciunile.

Ocinaşulŭ Ţiganului

Isbe Dado hope pourde, ciaro mara dela amara Dado cosando ceresцu, fiute pichena, avelo te impĕrăţia, şi nu ne duce în cale de căpăţînă, ci ne dă curechiulŭ hălŭ cu slănină de tóte dilele, că a ta este falca cea râncedă, spata cea grasă, vesca caşului, vêrfulŭ laptelui, mijloculŭ borşului, fundulŭ fasolelorŭ ham devla more.

Suntŭ 12 lunĭ intr'unŭ anŭ.

Unŭ Sĕcuiu se însurase numai de o lună şi nevastă-sa îi şi născù unŭ copilŭ.

„Hei, bărbate, numai la têrgŭ după légĕnŭ", dise nevésta.

Sĕcuiulŭ luà cu chiriă unŭ carŭ, că elŭ n'avea, fiindŭ săracŭ, se duse la têrg şi cumpĕra 12 légĕne.

Pe drumŭ îlŭ întêlni unŭ Românŭ din satulŭ sĕu şi întrebà curiosŭ pe Sĕcuiulŭ:

„Da ce'i jupâne? P'acui sémă ai cumpĕratŭ atâtea légĕne?"

„Pe séma mea", rĕspunse cam mândru, cam nĕcajitŭ Sĕcuiulŭ, „că numai de o lună suntŭ însuratŭ şi nevasta mea mĭ-a şi născutŭ unŭ copilŭ, şi fiindcă într'unŭ anŭ suntŭ 12 lunĭ, şi muerea mea are sĕ nască 12 copii, amŭ cumpĕratŭ légĕne pentru unŭ anŭ, că eu, omŭ sĕracŭ, nu potŭ merge în tótă luna sĕ'mĭ cumpĕrŭ légĕnŭ."

MULTE SI DE TOATE.

Incendiu grozavŭ la o casă de nebunĭ.

Din Montreal (Canada) sosescŭ scirĭ despre marĭ nenorocirĭ, ce s'au întêmplatŭ din causa unui incendiu la o casă de nebunĭ numită Langue-Poiut. Institutulŭ acesta, care era unulŭ din cele mai măreţe, s'a înfiinţatŭ numai de câţĭva anĭ şi a costatŭ celŭ puţinŭ unŭ milionŭ de dolarĭ. Foculŭ, după cum spune o telegramă din New-York, a isbucnitŭ în 6 Maiu d. a. în odaia unui bolnavŭ de creerĭ. Fiindcă tocmai atuncĭ sufla unŭ vêntŭ mare, edificiulŭ a fostŭ cuprinsŭ din tóte părţile de flacărĭ în scurtŭ timpŭ. Starea nenorociţilarŭ nebunĭ era înfiorătóre; cei mai mulţĭ dintre ei se repedirĭ la ferestri şi în desperarea şi spaima lorŭ începură sĕ sgudue gratiile de ferŭ. Ingrijitorii spitalului şi cu pompierii pĕtrunseră numai decâtŭ în interiorulŭ grandiosului edificiu, care ardea grozavŭ, ca sĕ mântuéscă pe nenorociţĭ. Era o scenă grozavă. Nebunii nu voiau cu nicĭ unŭ preţŭ sĕ le urmeze, ba se născù o adevĕrată luptă între nebunĭ şi mântuitorii lorŭ. O femeiă nebună, nevasta unui generalŭ, scăpândŭ din mânile unui îngrijitorŭ s'a aruncatŭ între flacărĭ strigândŭ „étă mântuirea! vĕdŭ cerurile deschise". Multe astfelŭ de scene s'au întêmplatŭ. Unŭ nebunŭ atăcà pe apĕrătorulŭ sĕu şi-i rupse cu dinţii gâtlejulŭ, din care causă acesta murì numai decâtŭ. Nebunulŭ fugì apoi pe coridorŭ, dér fiind-că vĕdù acolo ómenĭ, s'a repeditŭ la o feréstră din care a săritŭ între flacărĭ. Mulţĭ alţĭ nebunĭ l'au urmatŭ. Dintre 1300 de bolnavĭ, 180 şi-au aflatŭ mórtea în flacărĭ. Mulţĭ dintre ei au muritŭ între chinurĭ îngrozitóre. Mai alesŭ femeile, fiind-că nu voiră cu nicĭ unŭ preţŭ sĕ se lase a fi mântuite, au peritŭ tóte între flacărĭ. Se crede, că foculŭ l'ar fi pusŭ unulŭ dintre nebunii, care avea mania de-a aprinde. Din personalulŭ spitalului încă au peritŭ mulţĭ. Nebunii, carĭ au fostŭ mântuiţĭ din gura morţii, pribegescŭ prin împrejurime şi pănă acuma n'a succesŭ sĕ prindă pe nicĭ unulŭ din ei.

*

Ospitalitate arabă.

Lui Maan Beezaid, domnitorŭ arabŭ, cu ocasia unei bătăi sângeróse i-s'au adusŭ 100 de prisonierĭ din tabĕra inimică. Unulŭ dintre aceştia, unŭ tînĕrŭ curagiosŭ, cădù în genuncĭ înaintea lui Maan Beezaid şi-lŭ rugà sĕ-i dea unŭ paharŭ de apă, ca sĕ nu móră de sete. Maan ascultà umilita rugare a prisonierului şi-i întinse unŭ paharŭ de apă. După ce tînĕrulŭ bĕu, dise:

„Şi prietinii mei suntŭ totŭ aşa de setoşĭ cum eram şi eu, îndură-te şi le dă şi lorŭ câte-unŭ paharŭ de apă." Maan Beezaid împlini rugarea tînĕrului prisonierŭ, după-ce cutezĕtorulŭ tînĕrŭ érăşĭ îi dise:

„Graţióse dómne, noi suntemŭ dér cu toţii óspeţii tĕi, şi bunĕtatea ta nu te iértă, aşa credemŭ, ca pe noi sĕ ne osîndescĭ la mórte, fiindu-ţĭ óspeţĭ. Aşa-i, că ne vei graţia?" Pătrunsŭ de vorbele tinĕrului prisonierŭ şi de curagiulŭ lui, Maan Beezaid îi graţià pe toţĭ, chiar şi în contra legilorŭ religii sale pe carĭ le ţine de sfinte.

*

Oraşŭ pustiitŭ.

O telegramă din New-York spune, că unŭ cyclonŭ (furtună mare) grozavŭ a eruptŭ în dilele trecute, care a pustiitŭ aprópe de totŭ orăşelulŭ Ohi-Acron din America. Mai multŭ de 100 de case au fostŭ dărîmate, ér celelalte suntŭ mişcate din locŭ, aşa că cu greu se vorŭ mai puté reconstrui. Sub ruine au muritŭ 15 ómenĭ şi mulţĭ alţii au fostŭ răniţĭ. Cyclonulŭ a făcutŭ marĭ stricăciunĭ în Pensylvania, Jorda, Indiana şi în Kausas.

*

Fiindcă-i rudeniă.

Copilulŭ: Mamă dragă, ne este tata némŭ nouĕ?

Mama: Cum sĕ nu ne fiă?

Copilulŭ: Ei, de aceea îşĭ scóte totdéuna bucata cea mai mare de carne în farfuriă!

Călendarulŭ sĕptĕmânei. Maiu are 31 dile.

1890 Dilele săptĕm.	Călendarulŭ Iulianŭ	Călend. Gregorian	Sórele răsare	Sórele apune
Dum.	6 Semt. Iovu	18 Ericus	4. 19	7. 34
Lunĭ,	7 S. Mart. Acachie	19 Malvin'a	4. 18	7. 35
Marţĭ,	8 S. Ap. şi Ev. Ioan	20 Bernhard	4. 17	7. 36
Mercurĭ,	9 Prof. Isai'a	21 Felix	4. 16	7. 37
Joi,	10 (†) **Inălţarea. Dlui**	22 Helena	4. 15	7. 38
Vinerĭ,	11 Mart. Mochie	23 Desideriu	4. 14	7. 39
Sâmb.	12 SS. German şi Epif.	24 Ioan'a	4. 13	7. 40

Scirĭ comerciale.

B.-Pesta 10 Mai. In producte nicĭ unŭ negoţŭ. Comande pentru esportŭ au lipsit mai de totŭ, puţinele cumpĕrărĭ s'au făcutŭ numai pentru consumulŭ internŭ. Numĕrarŭ abundantŭ.

Timpulŭ a fostŭ schimbăciosŭ tótă sĕptĕmâna, sóre şi plóiă s'au schimbatŭ în fiăcare di. In tótă ţéra au cădutŭ ploi mănóse. Sĕmĕnăturile cea mai mare parte stau bine. La totŭ casulŭ, deocamdată au fostŭ destule ploi.

Bucatele. Pe pieţele esterne tendenţa a fostŭ în genere fermă, în B.-Pesta negoţulŭ cu grâne slabŭ, circulaţia de sĕptĕmână a fostŭ cam de 75.000 măjĭ metrice.

Păstăiósele s'au negoţiatŭ mai multŭ pentru trebuinţele interne. Notéză *fasolea* mare albă 6.25, 7 fl., *lintea* 9 fl., *mazerea* 8 50, 9.50, *maculŭ* 23—24 fl.

Victualie. In ouĕ a fostŭ negoţulŭ mulţumitorŭ. Marfa adusă la têrgŭ, s'a trecutŭ cu 54—55 la 1 fl.; *galiţe* s'au oferitŭ multe, de aceea negoţŭ mai slăbuţŭ. Notéză *gâsce* grase 3.80, 4.20, slabe 2.50, 2.60, *raţe* grase 1.60, 170, slabe 1.10, 1.20, *pui* 50—80 cr. părechia. *Untŭ* 80—85 fl., *cartofĭ* 2, 2.10, *cépă* roşiă 12 fl. *usturoiu* 24—25 fl.

Unsórea de porcŭ a avutŭ mai multă trecere în sĕptĕmâna trecută din causă, că s'a produsŭ mai puţină de oraşŭ cu butoiu, s'a plătitŭ cu 54.75 pănă 55 fl., fără butoiu cu 53 fl.

Slănină, negoţŭ liniştitŭ, s'a vêndut de mésă cu 46 fl., afumată 51—52 fl., dela ţéră 43.50, 44 fl.

Sĕulŭ fermŭ, cu 33 fl.

In *lânurĭ* negoţŭ nulă în piaţă. Cu tóte astea la têrgulŭ de lână din Loşonţŭ s'a vêndutŭ tótă lâna adusă la têrgŭ în cantitate de vr'o 800 măjĭ metrice.

Pei s'au vêndutŭ sĕptĕmâna trecută: 10.090 de óiă, sêrbescĭ, cu 109—112 fl. suta de bucăţĭ, 11,000 de Bănatŭ cu 55 fl., 100 kilo, 8000 de Macedonia cu 57—61 fl. pr. 56 kilo, — tóte cu 2%. Pei de miei s'au vêndutŭ 4000 cu 60—65 fl. suta.

Pei uscate notéză de boi unguresci 66—67 fl., de vacĭ 60—64 fl., pitlingĭ 75—85 fl., Kneip 100—110 fl. suta de chilogromĭ.

Pei lucrate negoţŭ slabŭ, talpa a scădutŭ cu 2—4 fl.

Têrgulŭ de vite cornute din 14 Mai. Au intrat 2018 capete, anume: 1096 boi *unguresci*, 109 *sêrbescĭ*, 421 vacĭ *ung.*, 38 *bivolĭ*, 79 *taurĭ*. S'au vêndutŭ tóte cu următórele preţurĭ: boi graşĭ 26—29 fl. chiar şi cu 30 fl., de mijlocŭ 23.50, 25 fl., slabĭ 20—23 fl., *sêrbescĭ* 23—28 fl., *vacĭ* grase *de Helveţia* 24—27 fl., *vacĭ ung.* 21—25 fl., *bivolĭ* 18—20 fl. *taurĭ* 22 27 fl. tóte pr. maja metrică, vii. — Viţei vii s'au vêndutŭ cu 22—28 cr., prima 30—32 kilogr.

Têrgulŭ de rîmătorĭ din Steinbruch. La 12 Maiu n. starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 165.694 capete, la 13 Maiu au întratŭ 1488 capete şi au eşitŭ 1437 rĕmânêndŭ la 13 Maiu unŭ numĕrŭ de 165.745 capete. — Se notéză: marfa *unguréscă* veche, grea dela 45 cr. pănă la 46 cr. marfă *ungurésca* tineră grea dela 47 cr. pănă la 48 cr., *de mijlocŭ* dela $47^1/_2$ cr. pănă la $48^1/_2$ cr — *uşóră* dela 47 cr. pănă la 48 cr. — *Marfă ţĕrănéscă* grea dela 47 pănă la 48 cr. — *de mijlocŭ* dela 46 cr. pănă la 47 cr. *uşóră* dela 47 cr. pănă la 48 cr. — *Marfă de România* de *Bákony* grea dela — cr. pănă la — cr. transito mijlociă grea dela — cr. pănă la — cr. însĕ transito uşóră dela — cr. pănă la — cr. transio dto ţepósă grea dela — cr. pănă la — cr. transito mijlociă dela — cr. pănă la — cr. *Marfă sêrbéscă* grea dela 46—47 cr. transito, mijlociă grea dela 46—47 cr. transitoşuóră dela 45—46 cr. Porcĭ îngrăşaţĭ de unŭ anŭ dela — cr. pănă la — cr., îngrăşaţĭ cu cucuruzŭ dela — cr. pănă la — cr., îngrăşaţĭ cu ghindă dela — cr. pănă la — cr. Cântăriţĭ a gară cu $4^1/_2$.

Bursa din Bucurescĭ din 14 Maiu

Valorĭ	%	secump
Rentă română perpetuă 1875	5%	101.—
Renta română amortisabilă	5%	98.—
dtto	4%	85.—
Renta rom. (rurale convertite)	6%	103.$^3/_4$
Oblig. de statŭ C. F. Române	6%	—.—
idem idem	5%	—.—
Imprumutulŭ Openheim 1866	8%	—.—
Imprumutulŭ Oraş. Bucurescĭ	5%	92.—
idem idem din 1884	5%	—.—
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	—	—.—
Credit fonciarŭ ruralŭ	7%	104—
idem idem	5%	98.—
Credit Fonc. Urb. din Bucurescĭ	7%	104.$^1/_4$
idem idem	6%	103.—
idem idem	5%	94.—
Credit Fonc. Urban din Iaşĭ.	5%	80.$^1/_4$
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr	260.—
	V. N.	
Banca Naţion. ult. div. 82.15	500	1204.—
Dacia-România ult. div. 30 lei	200	—.—
Naţionala de asig. ult. div. 20 lei	200	—.—
Banca Rom. ult. div. fr. 13.12	500	—.—
Soc. Rom. de Constr. ult. div.	250	—.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei div.	250	—.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. 25	100	—.—
Soc. de Reas. ult. div. 10 l. aur	200	—.—
Naţion. de Asig. ult. div. 128.35	—	—.—
Societ. de Constr. ult. div.	-	—.—
Societ. de Hârtie ult. div.	—	—.—
Agio în Bursă	—	0.04
Rubla de hârtie	—	—.—
Banca Naţion. a României		
Scompt.	6—	—.—
Avansurĭ pe efecte	7%	—.—
Avansurĭ pe Lingourĭ	7%	—.—

Cursulŭ pieţei Braşovŭ
din 17 Maiu st. n. 1890.

		Cump.		Vênd.
Bancnote românescĭ	Cump.	9.36	Vênd.	9.38
Argintŭ românescŭ	„	9.31	„	9.34
Napoleon-d'orĭ	„	9.38	„	9.40
Lire turcescĭ	„	10.63	„	10.68
Imperialĭ	„	9.61	„	9.66
Galbinĭ	„	—.—	„	—.—
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	—.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	—.—	„	—.—
Ruble rusescĭ	„	131.$^1/_2$	„	132.$^1/_2$
Mărcĭ germane	„	57.80	„	58.05

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 16 Maiu st. n. 1890

Renta de aurŭ 4%	103.90
Renta de hârtiă 5%	99.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare - aurŭ	117.20
dto argintŭ	96.—
ghedinului	126.60
Renta de hârtiă austriacă	89.40
Renta de argintŭ austriacă	90.20
Renta de aurŭ austriacă	110 30
Losurĭ din 1860	138.60
Acţiunile băncei austro-ungare	955.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar.	341.50
Acţiunile băncei de creditŭ austr.	300.30
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.57
Napoleon-d'orĭ	9.40
Mărcĭ 100 împ. germane	57.97$^1/_2$
Londra 10 Livres sterlinge	118.15

Bursa de mărfurĭ din Budapesta dela 14 Maiu 1890.

Sĕminţe	Cualitatea per Hect.	Preţulŭ per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănăţenescŭ	—	—	—
Grâu dela Tisa	79	8.40	8.45
Grâu de Pesta	79	8 35	8.40
Grâu de Alba-regala	79	8.40	8.45
Grâu de Bácska	79	.—	.—
Grâu ung. de nordŭ	79	.—	.—

Sĕminţe vechĭ orĭ nouĕ	soiulŭ	Calitatea per Hect.	Preţulŭ per 100 chilgr. dela	până
Sĕcară		70—72	7.30	7.60
Orzŭ	Nutreţŭ	60 62	6.50	6.80
Orzŭ	de vinars	62.64	7.—	7.60
Orzŭ	de bere	64.66	8.25	.—
Ovĕsŭ		39.41	7.70	8.25
Cucuruzŭ	bănăţ.	75	4.95	5.—
Cucuruzŭ	altŭ soiu	73	4.90	4.95
Cucuruzŭ	„	—	.—	.—
Hirişcă	„	—	5.50	5.75

Preţulŭ pe 100 chilograme

Producte div.	Soiulŭ	Cursulŭ dela	până
Sem. de trif.	Luţernă ungur.	55.—	60.—
—	francesă		—.—
—		—.—	—.—
„	roşiă	23 —	32.—
Oleu de rap.	rafinatŭ duplu	43.50	44.50
Oleu de in		6.—	6.10
Uns. de porc	dela Pesta	54.75	55.—
„	dela ţéră		—.—
Slănină	svêntată	43.50	46.—
„	afumată	52.—	53.—
Sĕu		32.—	33.—
Prune	din Bosnia în buţĭ		
„	din Serbia în sacĭ		
Lictarŭ	slavonŭ nou		
„	bănăţenescŭ		
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoşĭ	unguresci		
„	sêrbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
„	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară	de Rosenau	123.	124.
Spirtŭ	brutŭ	12.50	12.75
„	Drojdiuţe de spirt	15.25	15.75

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Avisŭ d-lorŭ abonaţi!

Rugăm pe d-nii abonaţi ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonaţi, că mai avemŭ din anii trecuţi numerĭ pentru complectarea colecţiunilorŭ „Gazetei", precum şi câteva întregĭ colecţiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administraţiune în casŭ de trebuinţă.

Administraţ. „Gaz. Trans."

Tipografia A. MUREŞIANU Braşov.